

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

LYDIA WAHLSTRÖM
MARIKA STJERNSTEDT
ELIN WÄGNER

skriver intressanta och aktuella artiklar

≠

ROSA FITINGHOFF

*offentliggör sin med 500 dollar
i en amerikansk tidskrifts interna-
tionella tävling prisbelönta novell*

≠

SJÄLVFÖRSÖRJANDE FRUAR

*skildra i Iduns pristävling
sina tänkvärda erfarenheter*

≠

IDUN

*presenterar stora nyheter
för 1930*

≠

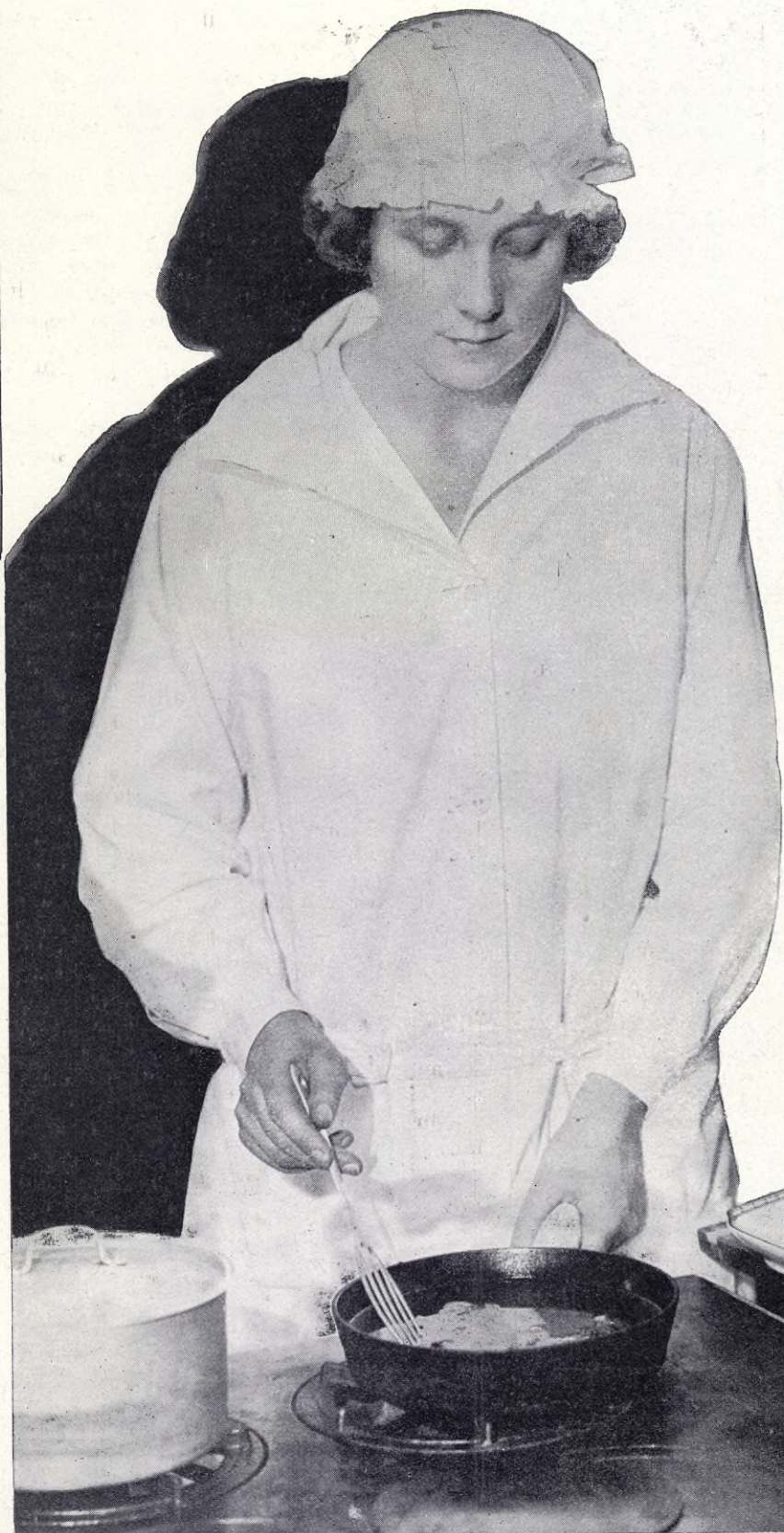
I DETTA N:R.

GUSTAV ADOLF OCH EBBA BRAHE
*Ur en tablå på Franska skolans jul-
fest nyligen*

JAEGER
HOVFOTO.

Till allt och för alla

— till all slags matlagning, till all slags bakning och stekning och för alla olika smakriktningar är Reymersholms Kronolja det yppersta matlagningsfettet. Gör t. ex. ett försök med vidstående populära Kronoljerecept och Ni skall bli angenämt överraskad över det briljanta resultatet.

Brynt vitkålssoppa.

1 litet fast kålhuvud.
50 gr. Kronolja. 10 kryddpepparkorn.
Sirap. 5 vitpepparkorn.
2 l. svag buljong. Salt.

Beredning: Kålen skäres fint. Oljan upphettas i en gryta, kålen lägges i jämte sirapen och får under flitig omröring bryna tills den fått vacker ljusbrun färg. Buljongen tillsättes jämte kryddorna och soppan får koka 2—3 tim. Serveras med frikadeller eller korv.

Stekta spättor.

1½ kg. spätta.
Stötta skorpor.
Stekning: Kronolja. Salt.

Beredning: Fisken rensas, sköljes och torkas väl. Saltet blandas med skorpmjölet, häri vändes fisken. En stekpanna upphettas, oljan hälls i och fisken stekes vackert brun.

Slottstek.

1½ kg. innanlår av oxe. ½ msk. sirap.
2 msk. Kronolja. 1 msk. cognac.
½ msk. salt. 1 msk. ättika.
1 l. vatten. 3 st. anjovisar.
8 kryddpepparkorn. 1 liten rödlök.
4 vitpepparkorn. 1 lagerblad.

Sås: Fett av köttskyn, 3 msk. mjöl, köttsky, vatten samt ½ dcl. grädde.

Beredning: Steken tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Den brynes i den heta oljan, sedan saltas den och spädes med kokande vatten. Kryddorna, de rensade anjovisarna, den skalade, men hela löken, sättes till, och steken får sakta steka omkring 3 timmar.

Köttskyn silas och skummas. Fettet av skyn och mjölet sammanfräses, köttskyn spädes så småningom på. Räcker ej köttskyn tages litet vatten. Sist tillsättes litet grädde och såsen avsmakas.

Serveras med helstekt lök.

Äppelpaj.

150 gr. Kronolja. 1 ägg.
75 gr. socker. 250—300 gr. mjöl.

Beredning: Olja, socker och ägg röras väl. Där-
efter inarbetas mjölet. Man bekläder botten av
en form med ¾ av degen, botten gräddas först,
varefter lägges ett lager av äppelmos och den
övrige degen rullas ut till stänger med vilka kakan
rutas.

I varje rätt ingår alltså

REYMERSHOLMS

KRON-OLJA

1/4 liter .. Kr. 0:65
1/2 liter .. Kr. 1:10
1/1 liter .. Kr. 2:—

Vid köp av Kronolja
får Ni gratis Bullens
receptbok "Mat med
Kronolja".

K R Ö N I K A

OM EN FUNKTIONALISTISK HUSMOR OCH ETT ICKE-FUNKTIONALISTISKT SPRÅK

ETT RUM SKA NU FÖR TIDEN vara en kub, med mycket glas på ena sidan. Ett hem är flera kuber satta i rad eller ställda ovanpå varann, beroende på om man bor i en våning eller har en villa i flera etager.

Inuti dessa kuber skall sparsamma möbler upplivas av en och annan å bordsliknande tingestar placerad surrealistisk skulptur eller dito kaktus.

Allt skall vara spegelblankt, dammfritt, lätt att överblicka. En vila för jäktade nerver.

Någonting så icke-funktionalistiskt som ett proppfullt vindskontor med packlårar fulla av gammalt gods, får absolut inte ingå i programmet. Inte heller vill ett funktionalistiskt hem veta av en massa icke använda eller användbara kläder, hopade i garderober och skåp och koffertar.

Den funktionalistiska husmodern vill ha ett rent samvete och det kan ingen ha, som har lådor och lårar fulla av sådant, som mått och mal fördärva och som tjuvar bryta sig in och stjåla.

Men ingen människa är så lätt om hjärtat som den, som givit bort allt, vad familjen och hemmet icke oundgängligen behöver.

Nu till jul, mina damer, är den allra lämpligaste tiden för en liten modernisering! Vad hjälper det att gå omkring modernt slank och i full kroppskultur, om själen är hopplöst gammalmodig? Bunden i trældom av gamla grejor, gamla kläder, som till på köpet dra ett förskräckligt arbete med piskning och omskötsel, att de icke skola bli en ändå större skamfläck än de redan äro.

Den ordentliga husmodern skall gräva ett duktigt tag i lådor och garderober! Väcka en massa onödiga kläder ur naftalinsömmen och skicka dem ut i världen. På magra och blåfrusna människor. Ty kläders mening är väl att bäras av människor, inte att hänga i dvala på vindar eller ligga på lit de parade i åbakiga lårar?

Den slarviga husmodern skall gripa tillfället med hänförelse! Hur mycket lättare blir det inte att sköta det besvärliga hushållet, om man slipper the skeleton in the cupboard, det är uttytt: en massa slarviga, aldrig städade gömmen.

Ge bort allt onödigt, bli moderna och funktionalistiska!

Skyll inte er kärlek för det jordiska på Karl-Erik eller på gamla mormor. Det är varken äkta mannen eller släktens äldsta, som har sån rasande pietet för gamla grejor, det är ni själv min fru! Men det luktar damm och mull om skatter som samlas på jorden.

Jag kände en fru, som, mitt under världskrigets värsta nödår, icke blygdes, att på min bön att hon skulle ge till fattiga barn

en hel del barnkläder, jag visste hon hade liggande, svarade:

— O, det kan jag inte göra, det är så kära minnen från Margaretas barndom.

Margareta, som var närvarande, skändes, jag skändes, guds änglar skändes, men den pietetsfulla frun skändes inte alls: hon fann det helt naturligt och, jag tror, beundransvärt, att levande barn skulle frysa för hennes skugglika »moderskärleks» skull. Hon älskade, den odrägliga människan, mera gamla avlagda kläder än sin behövande nästa!

Bra litet måtte den kärlek vara värd, som behöver stöd av gamla kläder för att icke vissna. Bra litet hjärta måste den människa ha, som kan se barn frysa och icke söka värma dem.

Moderna och funktionalistiska (d. v. s. till edert ämbete passande) fruor! Lufta ut i hemmen, låt inte en massa onödigt kram tynga eder arbetsdag och edra hjärtan. Ge hellre bort en smula för mycket än ni snålar. Det är sån otrolig glädje att ge.

Och förresten lär man ju få igen det hundrafallt. Sköter ni er fint här, kan ni alltså hoppas på minst en klädståndsaffär på andra sidan.

Men en sak: laga upp kläderna. Borsta dem, ta ur fläckar, sy i knappar. Stoppa strumporna och tröjorna. Ty varför skall man fordra, att de fattiga, de av nöd och kanske sjukdom depraverade, alltid skola äga en bukett av de mest sällsynta dygder: flit, omtanke, handaskicklighet och ordning. Jag vet något utmärkt: om tiden inte räcker till, så ge katten i bordlöparen och fileten guipuren, (eller vad det heter), som svägerskan och tant Eulalia skulle ha, — uppriktigt sagt så må damerna ifråga charmant utan dessa prydnader — och sätt istället igång med restaureringen av de kläder, ni i stora fång burit ned från hyllor och vind, era fattiga, frysande syskon till glädje och fromma.

*

Ett funktionalistiskt språk är väl ett språk, som enkelt och tydligt levandegör en tanke.....

Prenumerera på Idun 1930!

Och gör det i god tid så att intet avbrott sker i expedieringen av Er tidning. Med detta nummer följer ett inbetalningskort för prenumeration 1930, som ifylles och sändes till Iduns exp. Prenumeration kan också verkställas i närmaste bokhandel eller postanstalt.

Helt år uppl. B kr. 15:—
Halft år „ B „ 8:—
Helt år „ A „ 17:—
Halft år „ A „ 9:—

Ett presentkort på Idun — en lämplig julklapp!

ke i ord. Inte för många ord, så tanken, stackare, verkar som bortkommen i en irrgångssalong, inte heller för få: en i ord uttryckt tanke är inte en rebus.

Blomma orden alltför rikt så är språket icke funktionalistiskt, täcker formen inte innehållet är det ändå sämre. För att språket skall vara fullt ändamålsenligt, måste det kort och koncist och möjligast tydligt vara en form för tanken.

»Tidningssvenskan» borde väl om något vara funktionalistisk. Den gör inte anspråk på att vara litterär, men den borde göra anspråk på att kort och enkelt säga ifrån, vad det är fråga om.

När man i en rubrik läser med stora bokstäver: Elöverna sökte pressa läraren på pengar, tror man, att det är meningen, att med denna rubrik ge upptakten till en ful utpressningshistoria, inte sant?

När man vidare läser »målet mot den inblandade folkskolläraren» har utsatts till den och den daton, stärkes ens intryck av, att den stackars »inblandade» läraren verkligen haft mycket att utstå, ehuru det litet längre ned fastslås att intet åtal kommer att anställas mot de femton pojkar i åldern 12—15 år, som varit med om utpressningen.

Alldeles utan skuld måtte ändå läraren icke vara, ty tidningen konstaterar, att han avstängts från tjänstgöring tillsvidare.

Men vad innebär dessa vaga ord? Jo, något helt annat. Är det en oförmåga att omkläda tanken i ord? Eller är tanken så lamslagen av skräck och fasa, att den icke hittar de rätta orden? Så att den stammar på målet och säger vad som helst, utom det som skulle sägas?

Sanningen är, att de femton inblandade gossarna är femton offer för uppfostrarens, lärarens, abnorma begär. Den »tillsvidare» från tjänstgöring avstängde läraren har se'n 1902 stått i otillbörligt förhållande till de barn, han blivit anförtrodd. I tjugusju år fördärvat det uppväxande släktet.

Pojkarna ha se'n några år kräft förföraren på pengar, under hot att annars ange. Vad dessa pojkar möjligen blivit, till det har detta vidunder till lärare största skulden.

»Något åtal mot tolv-, femtonåringarna kommer icke att anställas.»

Tack. Det hade annars varit praktfullt, om läraren — vad allt av auktoritet och pondus hade icke denne lärare, flitigt anlita i kommunala förtroendeuppdrag! — gått straffri och barnen gått i fångelse!

Vagabonde

Både kameran och filmen bör vara av märket

KODAK EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar, framkallning & kopiering genom HASSELBLADS FOTOGR. A.-B. Göteborg - Malmö - Stockholm

I D U N 1930.

NÅGRA ORD TILL VÅR LÄSEKRETS.

FÖR ATT INLEDA DESSA ORD TILL Iduns läsekrets skulle jag egentligen vilja låna en del av början till Elin Wägners artikel lite längre fram i numret. Det vore ett bekvämt sätt att komma ifrån en obehaglig sak. Ty det är inte bara odrägligt att tala om sig själv, det är både svårt och obehagligt. Men djupast sett betyder det dock mest, om Idun kan tala för sig själv. Kan den inte det, bör det inte hjälpa om dess redaktör och medarbetare blåsa i basunen aldrig så.

Men den ärade läsekrets, som Idun har och den, som vi hoppas få, hyser kanske en önskan att höra något om efter vilka riktlinjer Idun redigeras och vad Idun under det snart stundande nya året ämnar bjuda sina läsarinor och — ja, kanske även herrarna ha något att hämta ur Damernas egen?

Vardagslivet ställer många jäktande krav på envar. Det är arbete utom eller inom hemmet, det är omsorger och bekymmer för man och barn, hälsa och sjukdom, hushåll och pengar, kunskap och vett, möbler och kläder, släkt och vänner — och ovänner med för den delen. Det är en hel del att knoga med och ändå får man ibland ögonblick över till funderingar över både meningen med alltihop och över hur litet man egentligen hinner med. Så ungefär känna vi väl alla i mer och mindre komplicerade nyanser. Man skulle vilja se ut över sin egen krets, man skulle vilja känna åtminstone en fläkt av det som rör sig i kulturens värld, av tankar, som stimulera och som ge färg åt tillvaron. Eller — när man är mindre meditativt disponerad — man vill i all enkelhet ha ett förnuftigt råd om sin nya klänning eller sin första biffstek. Men kulturens värld är inte lätt tillgänglig, man hinner inte ens följa dess nyheter, mycket mindre fördjupa sig i dem. Och vad klänningar och biffstek beträffar, så är nutidsmarknaden så sprängfylld med alla sorter att det inte är lätt att välja bland dem.

I denna Eder vällovliga traktan att hålla Er spänstig till kropp och själ vill Idun stå till tjänst med val och råd i tillvarons mångfald. Det måste helt naturligt många gånger bli ganska personliga val och råd, ja, jag medger, att Idun rent av sätter en ära i att inte bara spegla livet, utan spegla det kritiskt. Vi ha nu en gång våra tycken — och många dela dem kanske med oss — om att vår tid har så många snabba, alltför snabba samfärdsmedel att de måste brukas med synnerlig ansvarskänsla för att vi inte i farten ska tappa balans och sinne för vad som är det väsentliga. För det värdefulla och ärliga och verkligt stimulerande, både när det gäller kulturföreteelser och människor, deras ord och gärningar. Idun vill söka visa er denna sida av tillvaron och göra det i väl skrivna artiklar av goda pennor, Idun vill kort sagt ge något mer än det, som blott tillfredsställer ett tillfälligt nyfikenhetsbegär och en förslappande sensationslusta.

Men lämna nu dessa principuttalanden för klara fakta och glädjande nyheter. Vil-

ka medarbetare har Idun, som förverkliga ovan anförda idéer?

Fasta medarbetare, som svara för sina olika avdelningar i tidningen, äro bl. a. Vagabonde, (Mollie Faustman) Vera von Kræmer, Sondra (Astri Douglas), Gurli Hertzman-Ericson och Anna Schenström. Vagabonde skriver varje vecka Iduns krönika över veckans händelser, med ett personligt temperament och en stil, som förskaffat henne en av alla uppmärksammade auktoritet. Idun är den enda veckotidning, vari Vagabonde medarbetar. Vera von Kræmer, som under 1929 förutom sina omtyckta kåserier publicerat sin i dagarna utkomna och med så många lovord mottagna roman »De nya dottrarna» på Iduns följetongavdelning, har för 1930 utlovat en serie specialkåserier i ämnena:

Iduns nya omslag n:r 1 år 1930.

Mor och barn och Den självförsörjande frun. I grevinnan Astri Douglas har Idun en framstående modeexpert, som med smak och sakkunskap är våra läsarinor till råd i deras klädbekymmer. Författarinnan Gurli Hertzman-Ericson följer och anmäler litteratur och Gunillaskolans i Uppsala föreståndarinna fröken Anna Schenström redigerar vederhäftigt Iduns populära hushållsavdelning. Iduns trädgårdsavdelning har en framstående medarbetare i trädgårdsarkitekt Gösta Reuterswärd och på handarbetsavdelningen ses namnen Brita Lidbäck, Julie Wener, Cecilia med nålen m. fl. Den bästa sakkunskap står alltså Iduns läsarinor till förfogande på de praktiska områden, där en husmor behöver följa nyheter och inhämta kunskaper.

Till denna redaktionsstab kan Idun foga en lysande rad av Sveriges litterära och kulturella pennor, vilka regelbundet åter-

komma med skönlitterära bidrag, sociala uttalanden, kultur- och personskildringar:

Ann Margret Holmgren, Marika Stjernstedt Elin Wägners, Alma Söderhjelm, Annie Åkerhielm, Anna Lenah Elgström, Anna Branting, Julia Svedelius, Beth Hennings, Gertrud Lilja, Berit Spong, Astrid Våring, Eva Årads, Maj Hirdman, Elisif Théel, Prins Wilhelm, Per Hallström, Tor Hedberg, Ludvig Nordström, Daniel Fallström, Martin Koch, Rudolf Värnlund, Gustaf Näsström m. fl.

Med Paris, London och Berlin står Idun i de bästa förbindelser genom resp. Anna Levertin, Eskil Sundström och Gerda Marcus.

Många nyheter och överraskningar förbereder dock Idun för det år som stundar.

Prins Wilhelm har utlovat ett flertal resebrev och dessutom har Idun tillförsäkrat sig en längre novell, »Amelia», med motiv från Rivieran, av den furstliga pennan, som med sina debutnoveller vunnit en ny vacker framgång i årets bokmarknad.

En litterär händelse under år 1930 blir Elin Wägners artikelserie i Idun om Landsbygdens kvinnor, där den framstående författarinnan gör en kulturstudie av högaktuellt värde. Två intressanta memoarskildringar publiceras vidare: Julia Svedelius gör några porträttstudier under titeln »Personligheter», där hon skildrar intressanta ränniskor hon mött och Annie Furuhjelm, Finlands världsberömda »grand old lady» i det politiska och sociala livet, berättar ungdomsminnen från tsarismens Sibirien och Ryssland.

Iduns följetongavdelning presenterar tre nya svenska originalromaner av tre uppskattade författarinnor: Alma Söderhjelm, Fanny Alving och Elisabeth Högeström-Löfberg. Alltså även 1930 får Iduns läsekrets tre säkra bokmarknadssuccéer i förväg.

Och så till sist men icke minst den allra nyaste nyheten.

Idun utkommer nästa år i ny och moderniserad utstyrelse och i utvidgat sidantal. Det har länge varit vår önskan att ge tidningen ett elegant och gedignare omslag och denna önskan har nu kunnat förverkligas. Omslaget blir i crème färgat tjockt papper och bilden behandlas enligt ett nytt tekniskt förfaringsätt av förnämlig effekt. Vi hoppas att denna nyhet skall hälsas med tillfredsställelse och vilja slutligen försäkra, att ingen möda skall lämnas ospard för att under 1930 ge vår läsekrets en både till det yttre och inre tilltalande, vaken och aktuell, omdömesgill och pålitlig, kultiverad och angenäm tidning.

Tillåt mig sluta med ett tack för i år och en önskan om God jul och på återseende nästa år.

Sara Nyblom

GARDINER och MÖBELTYGER

Ljus- och tvättäkta. Handvävda.

Prover på begäran, v. g. precisera vad som önskas.

Kyrkogatan 24 **KONSTFLITEN** Göteborg

Fyrtornets nyhet!

Stjärnsill i tomat- och delikatsås

— gaffelbitar i 1/8 burkar med extra skyddslock. Lyxförpackning. Särdeles omtyckt inläggning.

KVINNORNA BAKOM GÄRNINGEN

Fru Thomas Mann.

DOKTORNS FRU OCH PRÄSTENS PÅ den svenska landsbygden betyda minst lika mycket som doktorn och prästen själva — påstås det. Är det inte samma förhållande med nobelpristagarens fru? Inte utåt, där syns hon sällan utom då hon följer sin man till den högtidliga prisutdelningen, men inåt, i hemmet för den strängt arbetande vetenskapsmannen eller diktaren och för familjen. Kanske har hon rentav också ett stycke tillvaro för sig själv, som gör hennes liv intressant för hennes egen skull, inte bara som en martagärning i snillets skugga.

La compagne, säga fransmännen, då de mena hustruidealets fullkomlighet. Och det är inte långt ifrån att fru Thomas Mann för tanken på detta compagne, redan då man ser henne. Hon är liten och fin med ett skarpskuret, intelligent ansikte och kloka fågelögon. En personlighet med ras över sig. Inte underligt, eftersom hon har så mycket påbrå i kultursläkter. Hennes mor-mor var den bekanta kvinnosaks-kvinnan och sociala reformatorn Hedvig Dohm, som levde länge och skulle kunna ha stått modell till en tavla av den vackra ålderdomen. Morfadern utgav den mycket kända politiska skämt-tidningen Kladderadatsch och var en kulturpersonlighet också han.

Med så mycket intellektuellt påbrå, borde väl fru Mann vara en skrivande eller åtminstone en studerande dam. Men hon av-värjer tanken, att också hon skulle aspirera på litteraturen.

— Det är för många Mann redan som skriver, säger hon. Där är Thomas Mann och Heinrich Mann, hans bror, och Klaus Mann, min äldste son. Hans namn har redan fått en viss

NÅGRA NOBELDAMER

Nobelpristagarnas damer, som kommit hit med dem för att få vara med om festligheterna vid prisutdelningen. presenteras här nedan.

klang, fastän han bara är 23 år. Nog skulle jag väl kunna skriva artiklar, om jag ville, men det roar mig inte. Nej, min uppgift här i livet är att göra mig impopulär, att vara riktigt 'ekelhaft' mot alla, som kommer och vill störa min man i hans arbete.

Vid sidan av denna negativa syssla, som bör vara rätt så ansträngande, har fru Mann en annan eller snarare två. Hon har sex barn, så ung hon än ser ut och hon är sin mans sekreterare och litterära rådgivare. Han tänker högt igenom sina litterära planer inför henne och hon är kanske den enda som kan tyda hans handstil. Dessa båda upplysningar innebära en hel del.

Om somrarna brukar familjen resa från Bayerns berg till havet. Förut har det ofta varit Lido eller någon annan italiensk kust, som lockat dem. Men atmosfären i Italien på senare tid verkar tryckande t. o. m. på turister.

— Stämningen i Italien har min man skildrat i en längre novell som kommer ut till våren. Den heter Mario und der Zauberer och skildrar symboliskt det tryck, som vilar över människorna därnere. Och efter den boken kommer nog aldrig någon av oss att få sätta foten i Italien mera, säger fru Mann med ett småleende.

Hon heter Katia, det har hon hetat sedan hon var liten flicka, då det högtidliga dopnamnet Katarina tyngde ett litet lustigt barn för mycket. Och Katia passar hon alltjämt att heta med sin flickaktiga livlighet, som gömmer både moderlighet och värme.

Grevinnan de Pange, f. de Broglie.

En hjärtesuck höjer hon i alla fall över nobelpriset: Vi måste få komma till Sverige en annan gång och se landet, då vi inte fira nobelfest.

Men hon förstummas och glömmer att vara 'ekelhaft' och göra sig impopulär, då en pressfotograf i samma ögonblick kommer inramlande i salongen på Grand och säger: »Gnädigste, jag har kommit ända från Berlin — —

Man får inte nobelpris mer än en gång i sitt liv. Fotografen får stanna.

Ett annat rum på Grand. — Av Mälaren har man inte bara utsikten utan också en frisk västanstorm, som ohindrad sveper in i rummet genom vidöppet fönster utan att damen vid bordet tycks bekymra sig om den. Tvärtom.

— Vi har så svårt att vänja oss vid temperaturen i de svenska rummen, säger Mrs Richardson och man känner sig precis som i London, där svenskor bli rödnästa och frysa fingrarna blå inomhus om vintern.

Mrs Richardson är van vid svala vindar från sitt hem i Hampstead, Londons friskaste och högst belägna förstad. Hon har denna fryntlighet och eloquentia corporis, som vi sällan förbinda med föreställningen om engelskan, vilket är orätt av oss. Mrs Richardson är en typisk engelska av den godmodiga, humoristiska sorten, som älskar sitt hem och lever för man och barn. Hennes sinne för humor tilltalas på något sätt av hela den här apparaten med nobelpriset, men hon är visst inte överväldigad, varje hustru känner väl sin mans storhet — eller svaghet — bättre än någon annan på jorden.

(Forts. sid. 1432.)

Mrs. Richardson.

Lady Hopkins.

Gruva Er inte för stöket

TAG TOMTENS

SKURPULVER

FRU LÄRARINNA OCH FRU PENNSKAF TVÅ SJÄLVFÖRSÖRJANDE FRUAR OM SINA ERFARENHETER

BIDRAG TILL IDUNS TÄVLAN.

Ett "försöksäkten-
skap", som höll
provet och några
förslag till behöv-
liga reformer för
"självförsörjande
frun" skildras här
i Iduns tävlan.

En god kamrat och ett gott arbete.

JAG ÄR LÄRARINNA. FÖR 15 ÅR sedan gifte jag mig med en god vän och kamrat. Vi voro båda fattiga och skuldsatta, och det stod från början klart för oss, att skulle det alls bli något giftermål av, måste jag ha kvar min tjänst. Det var dock ej endast för lönen skull jag ville ha tjänsten kvar. Nej, jag hade redan den stund jag valde lärarinnekallet sagt mig, att detta var mitt arbete i livet.

Min vän och jag hade arbete och intressen gemensamma. Vi hade träffats i arbetet. Vi lånade varandra skönlitteratur och vi diskuterade sociala frågor. Vi kommo överens med varann i all tysthet att anse vårt giftermål som ett försök. Gick det inte — ja, då skulle vi inte förstöra livet för varandra, då skulle vi gå var sin väg. Han var för ridderlig att vilja hålla mig kvar mot min vilja, och jag var för stolt att vilja hålla honom kvar, om han ville gå.

Vi voro ej alls säkra på hur vårt försöksäktenskap skulle lyckas. Visserligen höllo vi mycket av varandra, men vi voro skeptiska och vi visste, att allt kan bli annorlunda än man tror.

Nå hur har det lyckats? Ja, nu efter 15 år bör man väl kunna ge ett svar, och jag vill då så gott först som sist säga, att jag ej ett ögonblick ångrat varken att jag gifte mig eller att jag behöll mitt yrkesarbete.

Min man och jag ha ännu idag gemensamma intressen. Vi läsa samma böcker, och ingen i världen är det så roligt att tala samhällsfrågor med som just maken. Den tillgivenhet, som en gång band oss vid varandra har vuxit starkare och starkare. Vår enda sorg är att livet rinner bort så fort, det rika, härliga livet.

Varför har vårt »försök» slagit väl ut? Först och främst därför, att det är en god människa, jag blivit gift med. Och därefter därför, att jag har ett eget arbete.

Jag vet, att många både kvinnor och män anse, att en hustrus yrkesarbete i stället kan hindra ett lyckligt äktenskap. Jag kan endast vittna om mitt eget fall, och då vill jag säga, att jag troligen ej skulle känt mig lycklig utan mitt arbete.

Mitt arbete låter mig varje dag träffa kamrater. När aftonen kommer har jag alls ingen lust att gå hemifrån. Hemmet har blivit en kär och dyrbar plats för mig just därför, att den tid, jag får vara i hemmet, är begränsad. Jag har också re-

dan på arbetsplatsen fått tillfredsställa en människas naturliga begär att sammanträffa med och umgås med olika individer.

Arbetet i skolan är naturligtvis ofta fullt av bekymmer och svårigheter, men det har även mycket gott att ge. Det ger i själva verket så stor livsglädje att jag tror, jag skulle kunnat bära t. o. m. ett misslyckat äktenskap bara jag haft arbetet kvar. Men det är klart, att arbetet är roligare också därför, att jag är lyckligt gift, liksom äktenskapet haft sina fördelar av mitt arbete.

Ja, men något ledsamt måste väl ändå uppstå i ett dylikt fall. Ja väl. Jag har haft åtskilligt ledsamt av mitt »dubbelliv». Ledsamheterna ha bestått i det till fiendskap gränsande oförstående, som utomstående personer visat mig. När jag var ung och nygift var det värst. »Hur går det med hemmet, när fru E. är så mycket borta?» — »Det kan väl aldrig vara någon trevnad i ett hem, där husmodern är borta hela dagarna.» — »Tänk, så orätt att ta arbetet från dem, som behöva det bättre.» — »Var göra ni av alla pengarna?» (Det sista kom från en s. k. fin fru, vars man förtjänade fyra gånger så mycket som min man och jag tillsammans.)

Så länge vi voro barnlösa fick jag allt som oftast höra antydningar om hur orätt det var att ej vilja ha barn. Hur visste människor det? I själva verket längtade vi efter ett barn, men det upplyste jag inte någon om.

Till slut kom där ett litet barn i alla fall. Då borde jag väl fått vara i fred. Men då blev det riktigt svårt. »Stackars liten, är hon riktigt frisk?» — »Hon har väl tråkigt hemma, då mamma är borta.» »Blir hon inte vanskött?» etc. etc.

Nu måste jag i sanningens namn erkänna, att så där stygga äro människor ej längre mot mig. Stundom äro de numera så snälla mot mig att jag nästan frestas tro de förlåtit mig, att jag är självförsörjande fru. Men så snart frågan igen av någon anledning blir aktuell inom den närmaste omgivningen så får jag åter snällt sitta och lyssna till alla de gamla argumenten mot gift kvinnas arbete utom hemmet.

Jag vill till sist säga något om hur vi ordnat vårt liv i praktiskt avseende.

Jo, vi ha en slags arbetsfördelning. Under kristiden voro vi utan hembiträde. Det gick bra. Barnet fanns ej då. Mannen skötte eldning, dammsugning och en del

handräckningssysslor, jag det övriga. Vi hade hjälp till tvätt och storstädning. Det var i själva verket en härlig tid, ljuvlig att minnas.

Vi voro glada i livet och i varann och vi hjälpte varann av hjärtans lust. Det kunde inte hjälpas, att mannen ibland fick lite mer »ledigt» än jag. Då tog han sin bok och satte sig på kökssoffan och läste högt för mig. Jag minns en vår, då vi på det sättet genomlevde alla Björnsons romaner och skådespel. Ännu idag kan jag ej baka småbröd utan att komma ihåg kristidens bakverk och »Det flager i byen och på havnen.»

Jag vill emellertid på inga villkor rekommendera självförsörjande fruar att vara utan hembiträde. I längden orkar man ej, och man bör ej heller nödga sin make till för mycket hemsysslor. Det sätt jag funnit vara bäst är att skaffa sig en välmeriterad jungfru. Säg ej, att det ej finns präktiga jungfrur! Jag vet, att det finns. Betala hellre lite för mycket än för litet i månaden och var ej kitslig i småsaker, unga självförsörjande fru? Då ska du få se, att du snart nog kommer på »den fina listan», d. v. s. du kommer att höra till dem, som ha tur med tjänstfolk.

»Nå, men barnet», hör jag någon säga. Det finns visst kvinnor med ett rent av animaliskt behov att ständigt vara hos sitt barn. För dem måste det vara svårt att lämna barnet och gå till arbetet. För mig har det likväl aldrig varit så. Jag var fullständigt trygg, då jag visste den lilla i mitt präktiga hembiträdes hägn. Jag är betydligt mer orolig för henne nu, när jag sänder henne till skolan. Hon går i en annan skola än jag, och jag ängslas för alla motorfordon, som kunna köra över henne på skolvägen.

Men så säger jag mig själv, att jag måste hårda mig. En gång måste jag sända ut henne till det stora och farliga äventyr, som heter livet. Det är alla mödrars lott.

Då vill jag önska mitt barn de två ting, som jag själv funnit vara det bästa i livet: en god kamrat och ett eget arbete.

FRU E.

Kunskap är makt — även i husligt arbete.

PROBLEMET DEN GIFTA KVINNANS förvärsarbete är nästan lika mångsidigt som de kvinnor det angår, de hem det berör.

Där är den skickliga husmodern, som inte vet bättre än att med liv och lust få ägna sig åt hemmet, men som kanske av hård ekonomisk nödvändighet måste ta ett extra arbete. Det hände en gång, att en kvinnlig tandläkare, som i många år under äktenskapet skött sin praktik mellan barnsängarna, blev överlycklig, då hon en vacker dag fann sig bestulen på sin borrh och andra dyrbara instrument: det befriade henne med ett från en dubbel arbetsböda, som hon länge önskat bli kvitt och hon blev där efter husmor intensivt.

Detta är en sedelärande berättelse ur verkligheten, men lika sann är historien om kontoristen, som lämnat sin plats för äkten- skapet men som så längtade tillbaka till sin kontorstol framför skrivmaskinen, att hon blev melankolisk. Hon återvann sin harmoni och sin livslust först sedan hon lyckats återfå sin gamla plats. Sann är även historien om konstnärinnan, som alltid predikade, att kvinnans plats är i hemmet, men som själv gladeligt som ung fru for till Paris från hem och man för att utbilda sig i sin konst, åt vilken hon sedan ägnade hela sitt liv bredvid sitt värdinneskap i hemmet.

Sällan blir dock problemet så enkelt löst. Det finns tusen och en komplikationer. En gift kvinna har i alla fall bundit sitt öde vid en annan människas, det kan hon aldrig komma ifrån och det skapar både plikter och konflikter. Hon blir mor med allt vad det för med sig av irrationella faktorer i hennes liv under många, många år, och självförsörjning i betydelsen extra inkomst- dragande arbete blir ofta mer ett problem om hälsa och arbetskraft än en fråga om fallenhet och håg.

Men meningen vore väl att här få fram några personliga erfarenheter av oss, som stå mitt uppi dagens id och strid.

Det var en gång för en del år sedan en studentska, som ville gifta sig med en kamrat, som tyckte om henne. Naturligt- vis skulle man klara sig i enkla villkor — god vilja fattades inte. Jungfru skulle man inte ha: en modern självständig kvinna reder upp hemmet själv, tacka för det! Visserligen hade hon varken gått i skolkök eller husmodersskola eller tränat i matlag- ning o. d. i hemmet, men hon hade torg- handlat åt sin mor ibland, kunde sylta gan- ska bra, baka något litet och för resten fanns det ju kokböcker med ytterst nog- granna recept. — Varken han eller hon tviv- lade det minsta på hennes kompetens för husmoderskallet.

Nå, första terminen efter bröllopet hade hon ännu kvar undervisning i ett par skolor. Man hyrde en idyll på »två rum och fotogén- kök» och intog frukost och middag på en studentsylta. Endast kvällarna lagades hemma, men den åsyftade frun har aldrig glömt, hur hennes första välling stod för sig själv och smakade bara mjöl.

Efter en tid flyttade man emellertid in

”Tänk, så orätt att ta arbetet från dem som behöva det bättre.”

i en storartad våning på hela tre rum och kök, och nu skulle det stora jobbet börja. Vi hoppa över en sjukdomstid, då en ader- tonårig ensamjungfru fick klara det vik- tigaste, och övergå till nästa kapitel, då husmor själv lagade maten m. m. Jag måste tyvärr bekänna, att hon mycket fort tappade lusten att göra allt. Hon höll visst på i ett par timmar med att skura av ett litet köksgolv, som till på köpet var klätt i korkmatta, låt vara svartmuskig av ålder och nötning.

Nej, sådana sysslor gjordes mycket bät- tre av det minsta lilla »städ», som fanns i staden, en nioårig arbetartös, som bodde i samma hus och var min tröst många gånger, då jag var utan annan hjälp. I själva verket anställde jag fort nog ett ordinarie städ till grovgörat men lagade under några år all mat själv, bakade i kakel- ugn och gjorde mycket annat, som jag aldrig hade sysslat med förr. Jag fick därför slita ganska bra för att hjälpligt klara av det. Maken var världens hyg- ligaste försökskanin, fast även hans tåla- mod kunde ta slut. Till sist fick jag plikta — ja, det är hemskt men sant — fem, säger 5 kronor ur hushållsskassan för de sega kristidsbiffar han gång efter annan blev bjuden på. Han skulle gå ut och äta en ordentlig biffstek, hotade han, men sedan frun med det snaraste tagit en lektion i biffstekning av en skolköksexpert, så an- vändes plikten till gemensam nöjeskassa.

För att rättfärdiga utbetalandet av lön till ett städ började jag emellertid så smått knäpa med pennan — vem har inte skriv- klåda nu för tiden, och jag hade redan tidagre börjat att lindrigt lida av sagda åkomma. Det där var roligt och gick bättre än att skura golv. Det gjorde inte heller så ont i en ovan rygg och en nyck- full gallblåsa.

Efter några år infann sig pojkarna med två solvarvs mellanrum. Sjukdom, natt- vak, anställande av jungfru! Men nu hade jag fått blodad tand och ville ej släppa pennan trots allt arbete småfolket förde med sig för sin mor. Jag tog småningom passflicka till barnens vallande utomhus m. m. och fortsatte med journalistiken, al- drig i stor skala men dock något. —

Frågan är då, om detta är rätt och riktigt. När den ostoppade strumphögen växer för svårt och dagens olika uppgifter vilja bli ett enda jagande med bortaarbete, upp- köp, uppsikt över barnens överspelning och läsläsning samt något litet sällska- pande med maken, som är ordförande i Ö. H. F. = Övergivna Herrars För- ening, då tänker man kanske, att man har gett sig in i en trampkvarn, där man inte kan stå ut. Man plågas av, att ingenting blir riktigt bra utfört, och man frågar sig om meningen med det hela.

Men en annan dag njuter jag av tyst- naden och arbetsron på institutionen, barnen är pigga och rara, när jag kommer hem vid lunchdags och de vill ha mammas hjälp att sy julklappar; maken dryftar efter mid- dagen ett intressant vetenskapligt uppslag, vars tjusning jag kan förstå; Idun har just utlyst pristävlan i ett roligt ämne, där just jag har något på hjärtat, och i mor- gon ska jag råka en massa trevliga människor, som jag annars aldrig träffar, på Husmodersföreningen! Till på kö- pet ha pojkarna gett mig ett bra uppslag till en barnhistoria för ett julnummer — de ska bli de första att bedöma och, jag hoppas, avnjuta den — aldrig har jag tacksammare publik, och de se så roliga ut, när de till hälften känna igen sig själva och sin föreställningsvärld i mammas sagor.

Mitt självförtroende stiger, jag glömmer att jag är trött och splittrad. Jag tingar en lapplagerska på en hel dag och beslutar ge mig livet och pennan i våld. Skruplerna är bortblåsta för den gången.

Men länge varar inte den fridfulla stäm- ningen. Jag lever nästan ständigt i en viss konflikt inför vad jag ska göra eller låta. Troligen väljer jag ofta fel.

Men ändå kan eller vill jag inte släppa av mitt anspråkslösa arbete utom hemmet. Det är mitt fönster utåt livet, samhället och medmänniskorna, som jag i hemmets iso- lering lätt kunde tappa kontakten med.

Förvärvsarbetet ger mig också en liten men dock direkt inkomst, ack så god att ha! Och det skapar en viss trygghetskänsla inför framtiden, ty hur många kvinnor stå ej på äldre år inför kravet på full själv- försörjning, fast de under en lång mellan- tid ha mist kontakten med allt annat än hemmets arbete.

Men ett är då säkert: det blir aldrig nog för en husmor att bara kunna sitt »andra» yrke. Det är så lagom roligt att av en husassistent bli utmotad ur sitt kök med den bestämda förklaringen, att »frun kan inte laga mat!» Eller att få stå med skammen inför en nioårings större färdig- het i att putsa upp en spis.

Man ställs alltför ofta inför situationer, då man måste ta i själv; som arbetsgivare bör man dessutom kunna sysslorna, veta ungefär vad tid de ta och beräkna, hur de ska ut- föras med största möjliga tids- och kraft- besparing. Men de lärdomarna bli så surt förvärvade på gamla dar och lärpengarna så dyra.

En viss huslig utbildning för varje kvin- na och ett kraftigt arbete på hemmens, icke minst de tungrodda lanthemmens, moderniserande i arbetsbesparande riktning tror jag hör till vår tids viktigaste kvinno- frågor, vilkas lösande kommer att bringa många konflikter och intressemotsatser ur världen och göra »den självförsörjande fruns» ställning betydligt lättare, till båtad icke blott för henne själv utan även i hög grad för de Övergivna Herrarna och de vetgiriga, hjälphungliga barnen, som trots allt nog få sitta emellan ibland under sakernas nuvarande tillstånd.

FRU PENNSKAFT.

III. Annie Bergman.

”Frun kan inte laga mat.”

I V E T E N S K A P E N S T J Ä N S T

ETT KVINNOPORTRÄTT. AV LYDIA WAHLSTRÖM.

NÄR HILMA BORELIUS SÄG DAGEN i Lund den 18 december 1869, var det i ett hem av sällsynt intellektuell läggning. Och detta berodde inte bara på fadern, den kände filosofen Johan Jakob Borelius med hans utpräglad hegelianska åskådning och hans sällsynta mod att stå för denna gentemot den då för tiden nära nog allrådande boströmianismen. Det är fråga om inte modern, Hilma Lönbohm, i förståndsnukterhet och kritisk skärpa stod framom sin man, på samma gång som hon under dåtidens konventionella förhållanden åtminstone i det yttre var tvungen att träda tillbaka mera än hon nu skulle ha behövt göra. Hennes avgjorda kvinnosaksinställning repellerade nog mången, som fann det i sin ordning, att en hustru accepterar den roll av bihang, som dåtiden anvisat åt henne.

Det är ju mer än förklarligt, om ett barn av dylika föräldrar kommit att bli en sammansättning av motsatser, som kunna förefalla oförenliga: kylig logik och varm känsla, en stridbarhet, där rättskänslan ibland kan gränsa till rätthaveri, och en ömtålighet, som endast hennes näraste kunna ha en aning om, en självmedvetenhet, som främmande stundom stöta sig på, men som innerst beror på en självkritik, som har endast alltför lätt att ge efter för yttre motigheter. Hilma Borelius är ett levande exempel på hur den vetenskapligt arbetande kvinnans väg kan vara beströdd med hinder, om vilka hennes manliga kamrater svärigen kunna göra sig en föreställning. »Ännu i den kvinnliga rösträtts tidsålder är kvinnans familjekänsla stark nog att binda hennes individuella utveckling», säger hon själv riktigt. Hon har för övrigt berättat, hur hon en gång som nybakad kandidat med granna betyg erbjudit sig att bli ensamjungfru åt sin mor...

Men då är det ju också fullt förklarligt, att de första studentskorna genom sina hempliker så fördröjdes sina studier, att de akademiska myndigheterna drogo felaktiga slutsatser om deras kapacitet. Flertalet av dem hade, innan kvinnor finge tillträde till ämbeten, ingen praktisk nytta av att studera längre än till filosofie kandidatexamen. Av de femton, vilka mellan 1884—1912 förvärvat doktorsgrad, hade tre visserligen blivit docenter — alltså tjugoprocent, en siffra, som icke torde överträffats bland männen. Men då man i Uppsala 1912 skulle uttala sig om kvinnors tillträde till professur, framträdde på grund av deras sena docentålder en viss farhåga för att »förmögna damer, genom att under en lång följd av år kunna i god ro författa och utgiva det ena arbetet efter det andra, skulle komma att uttränga mera begåvade men fattigare män.» De akademiska myndigheterna skulle knappast kunnat fatta, att för de tre kvinnliga docenterna åtskilliga år gått åt, innan de blivit så pass säkra på sin egen begåvning eller på sina anhörigas samtycke, att de kunde våga kasta sig in på det nya området, där ett misslyckande skulle ha tilldragit sig vida större uppmärksamhet än en framgång. Alla tre hade också

Hilma Borelius.

Ännu ett kvinnoporträtt av dr Lydia Wahlström i samma serie, som hon förut presenterat i Idun och som nyligen utkommit i bokform under titeln "Glada givare", mottagen med de högsta lovord av kritiken. Denna gång tecknar dr Wahlström en utomordentligt intressant bild av docenten Hilma Borelius till hennes 60-årsdag den 18 december.

under flera år sysslat med helt andra saker än studier. Och vad beträffar Hilma Borelius, så hade hon, när hon blev docent, utom tre olika kompletteringar av sin kandidatexamen, hunnit med att grunda två Lundaföreningar, Kvinnliga studentföreningen och Föreningen för Kvinnans politiska rösträtt samt sköta ordförandeskapet i dem båda en längre tid. Dessutom hade hon varit styrelsemedlem både i Lunds Fredsförening och i dess Kristliga studentförbund, företagit studieresor till utlandet, skött lärarinnevikariat och utgivit vetenskapliga uppsatser i romansk filologi och litteraturhistoria, som tillika med filosofi utgjorde huvudämnen i hennes ovanligt gedigna och omfattande studier. Värdet av denna meritlista förminskas inte av att hon tidtals fått dragas med en mycket vacklande hälsa, vilket säkert inte litet bidragit att öka den mindrevärdepsykos, som så ofta träffade just de mest begåvade kvinnorna under dessa övergångstider från gamla till nya ideal.

Det är säkerligen detta slags depression man får tillskriva, att hon inte utgivit flera böcker än hon gjort. Vetenskapliga uppsatser och populära småskrifter har hon medhunnit rikligen: de taga mer än en stor oktavsida i Lunds universitetsmatrikel. Och vilka manuskript, som måtte finnas i hennes gömmor, kan man göra sig en föreställning om, då man vet, att hon, efter att under vårterminen 1922 haskött professuren i litteraturhistoria, under de följande sex åren alljämt fortsatt sina akademiska föreläsningar. Hon har föreläst både skandinavisk, engelsk och tysk litteraturhistoria, litterära

strömningar omkring sekelskiftet och dansk litteraturs inflytande på den svenska, vilka ämnen borde ha kunnat ge stoff till mer än ett populärt arbete. Nu ha emellertid böckerna om Brinkman (1916—18) och fru Nordenflycht (1921) tillkommit före hennes »akademiska» period.

Brinkman-boken behandlar den svensk-tyska diplomaten och författaren, som visserligen betydde mera genom sin miljö än genom sina ordsvallande brev och dikter, men sedd i den skarpa belysning Hilma Borelius ger, är av stort intresse för sin tids både historia och psykologi. Den lille sirlige hovmannen verkar för en nyktrare tid inte så litet komisk med sina nästan beständigt lika platoniska svärmerier och »sitt vänskapserotiska mångguder». Och ändå lyckades han väcka en verkligt varm tillgivenhet hos själva Rahel, den kanske mest betydande psykologen inom dessa hjärteransakande tyska romantikerretsar, där de litterära seanserna kallades »Damenthee», även om de illustrerades av manliga ryktbarheter, sådana som Friedrich Schlegel, Wilhelm von Humboldt och Schleiermacher. Man önskar endast, att förf. också ville ge oss något av vad Kierkegaard kallade en »avslutande uvidenskabelig efterskrift», där man finge lära känna Brinkman även under hans svenska och mera litterära period.

Hilma Borelius' biografi över Hedvig Charlotta Nordenflycht utkom 1921 och skaffade sin författare en hel del opposition på grund av dess polemiska hållning gentemot alla föregångare. I Lindblads populära serie Svenska kvinnor blev boken ett mellanting mellan vetenskaplig avhandling och populär biografi, som inte var till fördel för det hela. Förf:s lärdom kom henne stundom att ta fel på vad en vanlig bildad läsare kan smälta av litterära undersökningar och knagglig 1700-talspoesi, och hennes utgångspunkt och slutsats, att fru Nordenflycht hittills »misshandlats», urgerades så ofta och med sådan skärpa, att recensenterna stundom inte alltid kunde citera rätt, när de ondgjorde sig över författarinnans utpräglade »kvinno-saksståndpunkt». Det är inte fråga om att icke docenten Borelius även i detta arbete fört forskningen många steg framåt.

Men här kunde man önskat, att det sinne för humor, som hon i verkligheten äger skulle ha kommit en smula till sin rätt — kritiken hade inte blivit mindre träffsäker för det — snarare tvärtom.

För övrigt finner man även i denna bok mycket av det i bästa mening karaktäristiska för dess författarinna, som genom hela sin verksamhet för kvinnosaken har visat sin lugna och sunda syn på denna. »Kvinnofrågan är icke en process mot männen», skriver hon en gång i sin lilla förträffliga broschyr om kvinnosaken och kristendomen, »den är en mänsklig fråga, en strid mot manlig själviskhet och kvinnligt slösinn». Men hon framhåller också utan förskoning hur »mycket av självisk sofistisk, som ligger i männens gamla lovprisande av den sanna kvinnan.» Lika fränt som någonsin en modern ungdom kan hon tala om

(Forts. sid. 1434.)

PÄLSKAPPOR!

Förnämsta och största urval i Stockholm.

HAMMARS Pälssalonger, Drottning. 73 A, 3 tr. HISS
(Mitt för Ad. Fredr. Kurkogata)

5:—

Ett gediget och billigt praktverk

Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.

Rekv. direkt fr. Iduns Exp., Sthlm. Fraktfritt Kr.

5:—

HEMMA ELLER BORTA OM JULEN?

DEN NYA INSTÄLLNINGEN TILL HELGEN.

»ETT HEM DET ÄR DET FÄSTET vi rest med murar trygga», hette det en gång poetiskt och vackert. Men vem tror på sanningen av skaldens ord, som talades för trettio, fyrtio år sen? Det finns inga trygga fästen längre, åtminstone inga yttre, som man kan förskansa sig bakom. Det känner man starkast om julen. »Hemets högtid» — ja, inga hårda ord, men citationstecknen komma dit som ett ironiskt påpekande, innan man hinner tänka sig om.

Hur skall man egentligen göra med julen? Är inte det en fråga, som tränger sig på många människor just nu, åtminstone gäller det folk, som bo i städerna och ha många plikter och en stor krets av släktingar och vänner omkring sig. Hur skall man ur denna kommersiella, banaliserade, jäktade s. k. firning av den stora högtiden kunna få fram något vackert, stilla, personligt?

Så långt som till att ställa den frågan kommer nog inte envar. Många fly eller önska, att de kunde det, för att få vara ifred, för att få rå sig själva eller vad det nu kallas. Julen har blivit ett problem från att ha varit en ljus- och glädjefest. Och problem tycker inte folk om att bli ställda inför. Det är inte självfallet att man skall fira jul hemma, lika litet självfallet att man skall resa bort över jul. Varför stannar man hemma, frågas det, lika väl som varför reser man bort?

Idun har frågat och här följa några svar, belysande genom sitt skiftande innehåll.

Svik ej jultanken!

Grevinnan Fanny von Wilamowitz-Moellendorff vädjar till barnsinnets inom oss, därför att barnsinnets är det som skall skapa julen. Hon säger:

— För mig är hemkänslan det viktigaste om julen. Var och en, som verkligen fått uppleva julen en gång och ta del av dess underbara makt, har genom denna upplevelse blivit delaktig av en förmåga att på ett förunderligt sätt framkalla samma hemkänsla för andra. Av den kan man skapa något vackert även under rentav vidriga

yttre omständigheter. Såsom till exempel under världskriget, då enligt samstämmiga vittnesbörd en liten ljusstump eller en julsalm var tillräckligt att få soldaterna att glömma skyttegravarna.

Man får inte försmå den yttre julglädje, som skapas med alla de tusen omsorgerna och extra anordningarna till julen. Det är ett arbete för andra, som bär sina frukter.

Men det viktigaste är den inre samhörigheten med den ofta förhånade, men lyckligtvis aldrig helt utrotade barnatron. Kärleken är ändå det starkaste av allt. »Endast det ideella är det nyttiga för människan», sade f. excellensen Hammarskjöld i sitt hälsningstal vid nobelfesten, och det är ett ord att taga fasta på. Det ideella i julfirandet måste människor nu för tiden påminnas om.

Det är många, som inte kunna få vara hemma om julen eller som inte ha något hem. Tänk på sköterskorna vid våra sjukhus! Men de arbeta av hela sin förmåga på att göra det jullikt för patienterna, fastän de äro strängt upptagna av sitt dagliga arbete. Att kunna göra jul för många människor, det skapar hemkänsla och julkänsla hos en själv. På så sätt betyder det nästan ingenting om man är hemma eller borta om julen.

Resa hemifrån för att leva hemliv.

Ensträngt upptagen dam, fru Brita Juhlin-Dannfelt, som är medlem av stadsfullmäktige och sitter i kommittéer, bekänner, att hennes familj reser bort om julen, d. v. s. så fort julafton är över, för att komma ifrån alla sällskapsplikter i Stockholm och få leva familjeliv.

— Vi reser bort om julen, säger fru Juhlin-Dannfelt, därför att det är den enda tid, då vi kan få vara tillsammans, min man och min gosse och jag. Bara att komma bort från alla telefonpåringningar, som förekomma dagen i ända, är en vila. När man har ett strängt arbete som jag och stor släkt, måste man taga vara på de dyrbara veckor, då vi alla äro lediga. För mig har dessa veckor före jul varit oerhört ansträngande med samman-

träden till långt ut på nätterna för budgetsbehandlingen i stadsfullmäktige.

Om vi stannade hemma över julen, skulle vi förgås av julmat på den ena julbudningen efter den andra i vår stora släkt. Nu fly vi faktiskt från ett ätande i fjorton dagars tid. Rädde sig den som kan från julbudningarnas mångfald!

På landet få vi vara för oss själva, även på ett pensionat, idka familjeliv, sporta tillsammans, och behöva inte vara sällskapliga förrän vid den sena middagen. Vi kan lägga oss tidigt och sova ut, som ingen av oss får annat än undantagsvis hemma i Stockholm. Ja, för att få idka riktigt hemliv måste man faktiskt fly hemifrån.

Hemma är bäst om julen.

Statsrådinnan Anna Branting är inte någon vän av julen, men hon respekterar den, skulle man kunna säga.

— Om smaken skall man icke tvista, Finns det folk som under julen slår sig ner i ett pensionat ha de väl något skäl för det. För mig är det ofattligt. Hade jag den olyckan att vara mol allena, utan släkt eller en mycket närstående vän, skulle jag hellre sitta för mig själv med en liten gran på bordet — alltså i stil med gamla kamrern, men inte så melankoliskt — koka mig en kopp starkt kaffe, röka ett antal cigaretter och tänka att de finnas, som ha det värre. Att söka mig ett surrogat för familjelivet genom att göra en besvärlig resa, ta in på ett främmande ställe och just under julafton, minnenas afton, frivilligt omge mig med obekanta människor vore absolut olidligt. Men har man familj, har man ett hem med allt vad det innebär, får man vara lycklig att stanna i det hemmet bland de sina.

Fast nog måste jag säga att redan nu, en vecka före jul, ryser jag vid tanken på allt det man inte slipper äta. Jag föreställer mig att den dieten infördes, då man levde så mycket enklare, att alla dessa feta och skrymmande ting ansågos som delicer. Men den lär herrskapet inte undgå varken i Rättvik eller Leksand. Väl bekomme!

Ill. G. Chatham.

Begär alltid **Kobbs Thé** och godtag ej något annat om Ni sätter värde på en hälsosam och aromrik dryck.

KONTROLLANT: DOKTOR J. E. ALÉN

E N B E K Ä N T H E R R E . . .

C A R L G. L A U R I N S »M I N N E N»

AV

MARIKA STJERNSTEDT.

BLAND DE I VÅRA DAGAR TALRIKA, som samlat och givit ut sina hågkomster, har nu också Carl G. Laurin tagit plats med en fyllig inledande volym *Minnen 1868—1888*.

Jag skriver talrika — men inte för talrika. Den stora lusten att berätta om sig och sitt, som allt uppenbarare och livligare gripit omkring sig under senaste decennium, beror inte på en tillfällighet. Människorna av idag begära och behöva allt mer kännedom om varandra — vilket är ungefär liktydigt med om sig själva, ty vi äro ju icke så oerhört inbördes olika!

Man säger oss att vi genomgå en väldig historisk brytningstid, och vi känna det också. En sådan epoks hela trevande och sökande är över oss, inom oss. Men det är svårt att treva och söka i mörker, och därför vill man ha ljus och upplysning, därför välkomnas varje vittnesbörd, allt material och jämförelsestoff.

Jag vågar bekänna att jag ännu aldrig läst någon memoarbok eller självbiografi, som jag funnit absolut tråkig. Det finns väl heller inga absolut ointressanta människor; endast, det medges, en del ointresserade. Men dessa intressera sig heller inte för att skriva. Naturligtvis existerar i alla fall en starkt graderad skala i fråga om vad de, som gripit till pennan, haft att ge oss. Inte alla ha ju öppnat odisputabla guldgruvor. Men man är tacksam för alla de avgivna vittnesmål, som värdefullt belyst en miljö, ett samhällsskikt, eller som genom rikedomerna av porträtt riktat vår människokunskap.

Till dessa värdefulla memoarer höra Carl Laurins. Född i Stockholm, av solid, aktad och kultiverad stockholmsbourgeoisie, uppfostrad precis så som denna välbesuttna och om god form angelägna bourgeoisie på 1870—80-talen ansåg att en ung gosse lämpligen borde uppfostras, dessutom till sin naturell vaken och mottaglig för intryck, ljus till sinnes, lagom och harmlost okynnig som pojke, men varken stormande, revolutionslysten eller demonisk, måste han i det stora hela funnit sig förträffligt till rätta där han av en nådig Försyn blivit placerad. Så ha också hans minnen blivit välbalanserade, vänliga i tonen, behagliga, fräsliga — och roliga.

Kritikern Carl Laurin, förmodligen den älskvärdaste av alla våra kritiker, har under årens lopp mer än en gång visat sig kunna säga ifrån, om det enligt hans mening behövs. Aldrig »sur», aldrig driven ur rättvisans spår av personliga affekter, har han likväl aldrig hört till de ängsligt försiktiga, eller till de osäkra, de menlösa. Takt fick han med sig i faddergåva och godmodighet också. Men han var barn av folk som visste vad de ville och ville göra en insats, och det har satt spår. Gossen Carl har icke vansläktats, och han har gott uppburit den goda tradition, vilken den mogne mannen allt från första sidorna av memoarverket pietetsfullt tecknat.

Det skulle kunna anmärkas, och jag tror det har anmärkts, att minnena något väl utförligt syssla med åtskilliga personer, fastnar, mostrar o. s. v., som icke äga större allmänt intresse. En något skarpare synte-

Carl G. Laurin under första levnadsåret på sin mors arm.

tisk pregnans skulle kunnat ges åt tidsbilden som sådan. Jag ville inte polemisera mot en dylik fordran, ty då nu Carl Laurin valt den fritt strömmande kåserande formen för sin framställning, föredrar jag för min del att helt enkelt acceptera detta. De många personer, som skymta fram på bokens sidor, ofta mycket flyktigt, men nästan alltid fixerade med några drag, som uppehålla uppmärksamheten, ge dock ett slutligt intryck av en bestämd sfär, en sfär där samfärdseln var livaktig och där existensen var fri från svårare slitningar i vår egen epoks mening. Målet att ge en äkta tidsbild har därigenom uppnåtts, trots frånvaron av mera kraftfulla syntetiska översikter.

Det finns gott om roliga och mycket typiska episoder i berättelsen. Dråpligt tidsbetecknande är till exempel uppgiften om en viss blyg och blygsam tant Jeana, som brukade säga: »Gudskelov att jag inte är g.» Tant Jeana, skriver författaren, bävade för att utan vidare uttala det naturalistiska ordet »gift...» Inom samma kapitel förekommer ett utmärkt porträtt av författarens »vackra gamla farmor», ett ganska världsfrämmande original, förefaller det, som omsorgsfullt svepte in tjugufemöringar i papper, men stoppade hundrakronorna

Theodor Blancs utställningslokal på 1800-talet.

lösa i fickan. Varmt tillgiven protestantismen och antagligen lika tillgiven sin släkt, älskade hon tro att Laurinarna härstammade från de finast tänkbara franska protestanter; hon hade hört talas om en hertig de Guise, som på grund av sin tro landsförvisats och ändrat sitt namn de Lorraine, eller från Lothringen, till Laurin, och därifrån var steget kort till att av honom göra de svenska Laurinarnas stamfar.

Dessa funderingar skrattade lille Carl emellertid åt och han synes föredraga att göra ätten till ursvensk.

Roligt kommer också en faster Louise in, som i familjen ansågs ha »smak». Detta på 1870-talet liksom alltjämt svårdefinierbara begrepp, på den tiden i varje fall dock ännu ovanligare än nu, tjusade den unge nevöen. Man kan lätt föreställa sig gossens tysta ansträngningar att komma problemet in på livet och hans diskreta besiktning av möblemanget och konstverken i Louises hem. Man får där en fägningsam bakgrund till den roll, som Carl G. Laurin med tiden skulle komma att spela som smakdomare i vårt land!

Från telefonens första tid (80-talet), då endast namnanrop förekom, berättas hur en onkel vid anhållan om Badhuset — av allt att döma det enda, åtminstone med telefon! — kom till Barnhuset. — »När kan jag få ett bad?» — »Direktionen måste sitta först.» — »Skall direktionen behöva sitta för att jag skall ha ett bad?!»

Ur denna obetydliga anekdot, som troligen mycket och länge roade vänkretsen, får man intryck av huvudstadens idylliska litenhet. Doft av svunna tider ger också omnämmandet t. ex. av familjen Laurins sommargranne på Lidingön, en gammal artillerigeneral Wrede, som i sitt lilla rödmålade sommarresidens gjorde experiment med krutsorter. »Han hade tydligen tillstånd till detta.» Och berättelsen förtämler: »Så kom brödkullan roende ut ur inre viken. Hon gick upp till gården med två korgar, burna på ett ok.» Dylika enkla fakta ge hela små taylor.

För äldre stockholmare bör kapitlet I »Lagerströms» och »Larsland» ge många skolminnen. Bland skolkamraterna nämner Laurin Hjalmar Söderberg, som förföljdes därför att hans språktuttal föreföll alltför »distinkt och välfraserat» — och därför att han hade en syster vid namn Frida! I förföljelsen deltog ej Carl Laurin, »som säkert», skriver han, »kände vidrigheten och naiviteten i denna misshandel, men», tillägger han hederligt, »knappast reagerade tillräckligt». — Bland många andra gymnasiekamrater litet längre fram nämnas Bo Bergmans »fina, något tillknäppta magra person», Gustaf Fränckel, »vilken som ledare av Hasselbacken under dess glansperiod kanske gjort den mest betydande insatsen i Stockholmslivet av oss allesammans», Axel Johansson, populärt »Koftan», sedermera under decennier en förgrundsfigur i Uppsalalivet och en makt i press och politik.

Sitt intresse för olika folklynnen och för raspsykologiska egenheter fick Laurin tidigt väckt genom resor. Redan som femte-

(Forts. sid. 1435.)

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt: 50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor o. t. Helmsida: 55:—, halvmsida: 30:— pr gång. Hellsida f. t. 750:—, helsida e. t. 600:—, Lediga platser och platsökande 30 öre.

Tel. 1646 o. N. 6147

Grundlagd av

FRITHIOF HELLBERG

IDUN

Chefredaktör:

EVA NYBLOM

Tel. Redaktionen N. 9803 o. N. 402. Verkst. dir. N. 4304

Iduns prenumerationspris:

UPPL. A.		UPPL. B.	
Helt år	17:—	Helt år	15:—
Halvt år	9:—	Halvt år	8:—
Kvartal	4:50	Kvartal	4:25

Tel. N. 1602 o. N. 6147

... O C H E N B E K A N T D A M

ALMA SÖDERHJELMS »MIN VÄRLD»

AV

ELIN WÄGNER.

ATT TALA OM NÄSTAN ANSES tarvligt, och att tala om sig själv anses odrägligt.

Varför? Därför att man med att tala om nästan alltid menar att tala illa om nästan, och med att tala om sig själv att skryta om sig själv. Det anses därför finare att tala om ämnen, om problem, litteratur, affärer.

Men är inte det underligt? Att tala om nästan med en klok person, ja även att tala om sig själv, borde ju lika väl kunna betyda att sakligt, klokt, hänfört och medlidsamt kollationera meningar om ett så intressant fenomen som en människa är i sin personlighets utstrålning och sina manifestationer. Det borde kunna vara en hög förmån och konst. Att begränsa sig till skvaller och elakhet, skryt och förställning, är ju att frivilligt begränsa sig till det minst intressanta området, det utesluter alla framsteg i människokunskap.

Kanske skall memoarskrivningen, när den nu börjar ta fart och bilda skola, bidra till att höja vårt samlivs standard i vad gäller det ofrånkomliga talet om nästan? Det är inte omöjligt. Ett så starkt personligt memoarverk som Alma Söderhjelm's Min värld, vars första del nyss utkommit, sluter sig nära till det förtroliga samtalsform och kunde förtjäna att tas som norm för detta. Vi kunna inte i allmänhet komma upp till Alma Söderhjelm's fyndighet och oförvägenhet, men vi skulle kunna tänkas lära av hennes urbanitet.

Alma Söderhjelm skriver bara om det som gjort djupt intryck på henne. Sin favoritmorbror uppmärksammar hon, de andra få vara. Skulle anmeldaren skriva sina memoarer efter detta recept — men annars finner hon det för sin del festligast att dö som en enkel men dock gåta — så måste all Alma Söderhjelm's entré i hennes värld komma med i en sådan skildring. Den skedde en sommarnatt ett par år före kriget uppe hos dr Ada Nilsson vid Kornhamnstorg. Mälarfjärden hann att rodna under solnedgången, blekna och morgonrodna igen medan denna främmande finska doktor berättade om sin del i de finska kampåren under Bobrikoff. Det var om hårda äventyr och stora prov, om våghalsiga företag, djärva kupper, martyrium och uthållighetskamp, och om den djupa gemenskap som blev de stridandes, de provet beståndandes kompensation och belöning. Det var första gången det passiva motståndet blev levande historia genom en som varit med därom, och det var oförglömligt.

Senare kom Alma Söderhjelm att bli en varaktig gäst i Stockholm under spännande och lugnare tider, hon blev »Det främmande ögat» som sade vad hon tyckte om oss, hon blev en av de allmänt igenkända, blev en olikartad och förbryllande figur bland oss mera slätstrukna svenskor.

I denna del av sina memoarer hinner hon emellertid ej till Stockholm, nått och jämt till Helsingfors. Den skildrar hennes barndomsvärld på gränsen till Ryssland, i Vi-

Alma Söderhjelm i ungdomens vår.

Idun er bra!

Från en namngiven läsarinna — norska till börden — i Kristinehamn har Idun mottagit följande kväde om Damernas egen:

*Et nobelt fin fint hefte,
en fryd at holde i sin haand.
En flekt ud i fra verden,
som rækker aaret om.
Den ventet er med iver,
saa ofte jeg den faar,
den vækker mine tanker,
at verden den er stor.
Og Vagabondes biter smaa
di sande er og kvikke,
og Vera von Kræmers ligesaa,
di høit opskattede er.
Og læse jeg faar desuden,
om fremstaaende kvinder og mænd,
om di som har gjort lidt i livet,
og di som ei kommet saa langt,
og fideikommissier, herrgaarder og hjem.
faar jeg se baade udvendig og inne,
paa bilder saa sirlig og fine.
Og vil jeg ha vile for krop og sjæl,
jeg læser noveller og stykker,
som alt jo findes i Idun.
Og ogsaa jeg lære mig faar,
hvad jeg bør og jeg maa have paa mig,
naar jeg i selskap, og hjemme skal gaa.
Og har jeg foresten lidt tid,
at haandarbeide bedrive,
jeg ogsaa i Idun kan finde,
smaa rare og nyttige ting,
og naar jeg saa pynte vil hjemme
og om jeg selskap skal ha
saa kan jeg jo spørge i Idun,
den giver di raad jeg vil ha.
Og aldrig behøver jeg fundere paa
hvad mad jeg for dagen skal lave,
det faar jeg besked om i Idun,
den madseddel har, som er bra.
Og naar jeg saa fylder di jevne aar
da kan jeg mit bilde faa se,
i Idun, om jeg det saa tycker,
hvis ikke kan jeg la det bli.
Ja, det faar jeg virkelig sige,
at Idun, ja Idun er bra.*

Skandinav.

borg och på Tervola gård, och slutar då hon som ung student och banbryterska för kvinnosaken beslutar sig för att som historiker av facket ge sig in på den vetenskapliga vädjobanan. Det var på den tiden då studentkan fick en silverlyra i hatten i stället för en studentmössa, och då Medberöm godkänd hälsades som en bragd, om det kom en kvinna till del.

Det är svårt att på äldre dar uppbygga barndomens underliga värld så att den blir rolig för andra. Men Alma Söderhjelm har lyckats. Miljön har ett särskilt intresse. Vi komma in bland människor av svenskt blod, ättlingar av sörmländska bönder, finländare med svenskt språk och förbindelser med svensk kultur. Det är intressant att se hur svenskar bli i en helt annan värld och med annan skolning, isolerade i sin egenskap av svenskar och därför tätt sammanslutna, men samtidigt i nära förbindelse med Ryssland som då ännu ej visat tänderna.

Hon gör porträttstudier av den stora Söderhjelm'ska familjen, av häradshövdingen hennes far, modern, äldste brodern Verner, och de sju systrarna, ja man kan säga de åtta, ty hon porträtterar också sig själv. De äro i och för sig briljanta. Hon är öm, raljant, framsagd, minnesgod och skarpsynt. Rent förtjusande är skildringen av syskonförhållandet till äldste bror Verner. Han tar sig an den lilla system, delar med sig av sitt vetande och sin värld, gör sig möda av äregirig för hennes räkning och intresserad. På något sätt förklarar det för mig ett drag av minister Söderhjelm som på sin tid mycket charmerade och förvånade mig: han har faktiskt en gång gått tio steg av sin väg för att besöka mig med enkom ärende att råda mig att sluta mina noveller bättre. Det var den ende litteraturbedömaren som för två öre frågat efter att jag bättrade mig och förklarar för mig huru det borde ske. Det kan vara något att ha haft en sådan bror, måste alla systrar sucka efter detta.

Professor Söderhjelm ämnar i följande volymer skildra de skeden av sitt liv, som äro sammanslingrade med Finlands upprörda politiska historia och den Stockholmska konstnärsvärlden, dit hon hört. Hon har lovat att fortsätta tala om precis som hon ser på händelser och människor och vad hon vet om dem. Med kännedom om hennes stora arbetsförmåga som räcker till både för professorat, vetenskapligt skriftställer, journalistik och skönlitterärt författarskap, kan man räkna ut att de som gå och vänta på dessa senare delar, ej skola behöva ligga alltför länge på sträckbänken.

En engelsk memoarförfattare kallade sitt verk: A final burning of boats. Alma Söderhjelm är nog ett strå vassare än denna författare och vikingarna. Hon behöver inte bränna sina skepp för att tygla något klenmod. Hon kommer att skriva sina memoarer färdiga och sedan glatt ta båten från Åbo till Stockholm för att bevittna effekten.

Kungsörs

nyheter i bakformar av koppar och aluminium en prydnad för köket.

NÄR SNÖN HINDRADE GUD ATT HITTA VÄGEN

av ROSA FITINGHOFF

DET VAR NÅGOT UNDERBART som skulle hända! Lill' Vaino, Lapp'Nottis dotter, skulle nämligen få följa med ut i världen, ända ned till Huvelaby. Hon hade snurrat runt, runt i snön, hon hade sprungit i kapp med Tjalmi, Vojmo, Surri och de andra lapphundarna. Hon hade berättat dem att hon skulle åka bort i pulka, åka efter ren ända till Huvelaby som låg bortom Ripfjället på andra sidan sjön, ja som låg väl minst sex näverskomil bort ifrån de tre lappkåtorna där de bodde.

Dessa tre kåtor hade hitintills utgjort den enda plats på jorden som lill'Vaino kände till.

"Hon skulle snart komma igen, sade hon till hundarna, så de skulle inte hänga svans och vara ledsna, men se gammelfarmor skulle gå till nattvarden. Det visste de förstas inte vad det var, lill'Vaino visste inte heller vad det innebar, men hon hade hört att Gudfader kom ned och gav något av sin lekamen till var och en som gick till nattvarden. Vad lekamen var visste inte lill'Vaino och hon tordes inte fråga, rädd att bli utskrattad. Efteråt dras människan upp av osynliga händer och bärs rakt upp till Gudfader som sitter på sin tron i himmelen. Och Gudfader har en krona på huvudet som lyser som solen och hans skägg böljar som forsen om sommaren, och runt om i molnen leka små lappbarn som blivit gudsänglar, och renkalvar och getter springa omkring, men hundarna har Gudfader till fotapall, för de vakta hans himmel ifrån stygga människor som blivit gråvarg, järv och björn och som vilja smyga in i himmelriket. Det var omåttligt detta, att få följa med till Huvelaby medan de andra barnen fingo stanna hemma.

Det var lill'Vainos farmor, far och mor och så gamlingarna ifrån Niljas kåta och Jerkes mor som skulle följas åt i en reid, två dragrenar och två pulkor.

Den dag de skulle fara åstad var det kallt. Luften stod grönklar. Kaffevattnet var fruset i kitteln som stod inne i kåtan, det frös

Den amerikanska tidskriften *Archer* utlyste förra året en internationell novellpristävlan med 500 dollars i första pris. Över 1000 tävlingsbidrag insändes från 8 länder. Första pris gick till Sverige och tilldelades författarinnan Rosa Fitinghoff för novellen "När snön hindrade Gud att hitta vägen." Det har lyckats Idun, där fröken Fitinghoff sedan länge är högt skattad medarbetare, att förvärva denna novell och den publiceras här nedan — i något förkortad form — för första gången på svenska.

i näsborrarna och skinnet sprack på händerna då lill'Vaino sprang ut för att hämta skinnkoltan som varit borta hos Jerkes Ante på lån.

Aldrig hade lill'Vaino förr hört ett sånt pratande och ett sånt stojande som båd folk och hundar höllo nu då hon skulle fara åstad.

Hon fick sitta framför farmor på botten i pulkan. För det var bara de gamla som skulle få åka, och de andra figno taga skidor och gå efter utom Lapp'Notti förstas som gick främst och körde fina renen deras.

Farmor var tvättad och kammad, hon hade ny skinnkolt. Hon hade nya pjäxor. Hon hade nya benbindor. Hon var så fin så lill'Vaino vågade inte röra sig där hon satt omsvept så hon ville kvävas av fällar ända upp över huvudet.

Lill'Vaino gjorde fritt ett litet titthål för att se om inte Gudfader kanske kom och mötte dem nu då farmor var så fin! Se farmor var blind och kunde inte se om Gudfader kom, därför ville lill'Vaino hjälpa farmor och berätta hur Han såg ut och allting.

Nu var de snart på Ripfjället. Småbjörken kröp fram efter marken, ibland såg den ut som skogstroll med snöhuckle över sig. Lill'Vaino var glad att sitta så nära farmor som hon gjorde, ty inte vågade trollen komma och taga dem, då farmor var så fin som hon nu var och skulle råka Gudfader.

Dragrenen såg ut att rakt kunna trilla baklänges över dem då han som nu bara gick högre upp över Ripfjället. Då det blev rik-

tigt brant såg hon ingenting annat än den kallgröna rymden.

Skulle det åska mån tro nu, då Gudfader kom? Eller skulle han bara slå sönder himlen och stiga ned till jorden för att giva farmor av sin lekamen? Farmor kände så väl Gudfader, hon brukade sitta och tala vid honom långa, långa stunder då hon var ensam i kåtan. Lill'Vaino visste det nog, för hon hade många gånger smugit sig in och setat och lyssnat till farmors tal, men aldrig hade hon hört Gudfaders svar, fast farmor kunde höra honom. Kanske man hör bättre då man är blind, tänkte lill'Vaino litet undrande.

Det ryckte till.

Lill'Vaino blev rent yr så hastigt kom huvudet åter på rätt plats. Hon sneglade nyfiket så långt hon kunde igenom sitt titthål.

De voro uppe på fjälltoppen.

Vita, vida vidder vart lill' Vaino såg, och långt, rysligt långt borta mörk skog som allra, allra längst bort höll upp himmelen. Nu skulle då Gudfader kunna se dem, för så nära himmelen som nu, hade lill' Vaino aldrig varit. Männe Gudfader kunde förstå svenskspråket? Farmor kunde just inte mer än några ord, men föräldrarna kunde, och lill' Vaino själv, för i somras var det en sån där ambulerande lapp lärarinna och lärde dem läsa och tala svenska.

Lill' Vaino visste att hon aldrig skulle kunna somna mera bara för allt roligt hon skulle få se och höra och måste tänka på.

Hon började att lyss till knäppet av renfötterna, där de sprungo så fort över skaren. Fötterna berättade så lustiga sagor. Sagor om fjälltroll, vittre och småfolk men ibland blev lill' Vaino rädd, då talet kom om trollforsen och lapphämmnden. Björkarna kröpo ej längre under snön, de började resa sig upp. Ibland skrattade lill'Vaino för sig själv, för hon tyckte de sökte likna storlappar, krokiga i benen men tjocka och fasta, och de orkade hålla sig uppe över snön och bära snöbördan på både armar och huvud.

Det började snurra i lill'Vainos huvud och så somnade hon.

Himlen flammade röd av norrskenslågor då lill' Vaino vaknade av att de voro framme vid Huvelaby. Hon såg sig yrvaken omkring. Tänk om Gudfader redan var kommen utan att hon sett honom stiga ned från himmelen!

Det var så mycket nytt att se i Huvela, så lill' Vaino glömde nästan bort att de rest dit för Gudfaders skull.

Tänk sju stora stugor av gammelstockar, där mossan växte på väggarna och med nävertak där snön låg kvar och värmd, fast ibland smälte den och då sipprade det vatten ned i köket precis som om taket grätit. I en av stugorna fanns något hissnande nytt att se. Det var något som kallades järnspis. Man stoppade vedpinnar in i en liten mun, och så blev spiseln varm och fräste om lill' Vaino spottade på den. Hon tyckte inte om den för den liknade en elak människa som går och surar och varken pratar eller skrattar som elden gjorde hemma i kåtan.

Människorna hade sådan brådska här i byn för att få fint till prästen skulle komma om två dagar. De sopade och fejade och gick bort till svartskogen och bröt granris och lade utanför förstukvisten. Aldrig förr hade Vaino sett en gran på nära håll. Hon tyckte den såg så söndagsklädd och allvarlig ut. Hon ville just som niga för den. Den var inte alls som småbjörkarna hemma i fjället.

Aldrig någonsin hade det varit en präst här i byn, för att predika och giva folket, som ej orkade ner till storbygden, att smaka av Gudfaders lekamen!

Och ändå var det bara tre mil härifrån och dit där prästen bodde, men till kyrkan var det fem mil så därför kunde byfolket aldrig få gå i Guds hus fast de längtade sig riktigt sjuka att få höra kungörelsen av ordet, sade lapp'Pietar.

Uti ladugårdarna tyckte lill-Vaino att det kändes bäst att vara. Korn och getterna brydde sig inte alls om att prästen skulle komma så de åto och idslade som vanligt och det kändes så varmt och skönt där. Egentligen kände sig lill'Vaino mest hemmastadd där. Getterna här voro inte alls finare än getterna hemma. Korn hade ju lill'Vaino en viss respekt för och för grisarna kanske ändå större, ty dylika hade hon aldrig sett. Hästen kände hon till ifrån en sommar då det kommit turister över fjället och haft klövjehäst med. Men så var det något så lustigt, något som lill'Vaino försökte lära sig att härma efter för att visa hemma för de andra lappbarnen. Det fanns nämligen sju höns och en tupp i en av ladugårdarna.

Hon kunde stå i timmar och se på hur de sprätte i starrhöet, hur de satte huvudet på sned, himlade med ögonen och sade "krrr" och så hur tuppen gol. Lill'Vaino sprätte med benen så det var ett under att lappjåxorna höllo, hon övade sig att gala och säga "krrr". Hon himlade med ögonen och till slut ansåg hon sig helt säker på att kunna visa sig som både höna och tupp.

I den ladugården där hönsen bodde fanns det också ett rum där ett par gamlingar levde.

Det var gott med kräken, för det värmd, sade de, och inte orkade de gå ut i skogen efter bränsle och inte kunde de begära att oskyld folk skulle anstränga sig extra för deras skull. På golvet hade de granris. Det luktade gott tyckte lill'Vaino, och det såg ut som om det var sommar och grönt gräs. Fönstret var så litet, precis som inne

hos korna. På träbordet låg en bok som var så tjock som en järngryta utan ben. "Biblia" stod det på den, och vid sidan om denna fanns det en annan bok som var nästan lika tjock. Ett namn var borta men det andra kunde lill'Vaino med ansträngning stava sig till p.r.e.d.i.k.ningar. En lampa med ett svart-rökt trasigt glas stod bredvid, och mitt på bordet låg ett knyte.

Vad kunde det finnas däri? Kanske kaffe? Eller förningskakor? Eller gotter? Fina karameller? Lill-Vainos ögon stirrade i djup begrundan på knyten.

Gammel'Sara, gumman, som bodde i ladugården, såg blicken och undrade om lill'Vaino ville se vad som var i knyten?

Visst ville hon!

Det är en skatt, skall du tro. Vi ha samlat länge på den. Och vi ä så glada över den, för det är mycket, mycket som ligger där må du tro.

Lill'Vaino började bli otålig då gammel-Sara var för fumlig i sina fingrar och hade svårt att knyta upp knutarna, ty så långsamt gick det, och då ett hölje väl var borttaget så var det ytterligare ett, nej två, kanske tre till.

Lill-Vainos ögon tindrade i sin sneda infattning.

Vad skulle hon få se, måtte det vara gotter så hon kunde få en karamell att suga på. Äntligen voro knutar och höljen slut.

Lill'Vaino gick alldeles fram in till gammel-Saras knä. Där ser hon något blänka.

Ser du, säger gamlingen och smeker slanten i sitt knä, ser du en så'n stor, stor slant som vi fått nåden att giva till prästen då han kommer, så han får till kyrkan de ska bygga där nere i Funäsdalen! Kanske vi aldrig kunna komma dit, aldrig få lyss till Guds ord som skall förkunnas ifrån templet. Det heliga Gudstempelt som vi också fått giva en gåva till. Tror du att två kronor räcker till en liten sten? Gammel-Sara ser oroligt på lill'Vaino, som så undersamt möter hennes blick. Två kronor!

En sådan stor, blank, fin slant, visst måste den räcka att köpa en liten sten för, ja många, många stenar, stora stenar, ja kanske rent av hela kyrkan! Lill-Vaino är så viss i sin tro härvidlag att hon överför en del därav på den gamla. Gumman knäpper händerna över slanten i varm tacksamhetsbön. Det är något så underbart, något så stort detta att de äger slanten som skall bygga upp templet där folket ifrån ödebygden skall få känna Herrens närhet....

Hon blickar ned på slanten i sin skrumpna giktbrutna hand.

Hon ser templet där det står högre än stugorna runt om, hon ser julotteljusen brinna, hon ser menigheten som långsamt skrider in i högtidlig andakt. Hon ville så gärna se sig och gubben ibland menigheten... men de finnas inte där, de ligga utanför under snön men psalmsången når ut till deras gravkulle... och på yttersta domen skall Herren hämta upp dem i sitt rike.

Den gamla har glömt lill'Vaino som står tyst och stirrar på henne, ty tankarna bliva så ljusa och glada, de glömma jorden med svält, kyla och nöd, de nå syner de aldrig förr skådat. Men lill'Vaino kan inte följa med vad gammel'Sara tänker, hon tycker att det är ledsamt att stå där och så tassar hon tyst ut för att söka göra nya upptäckter i den nya värld som tyckes hennes så underbart stor.

Äntligen var dagen inne då prästen skulle komma. Hela natten ven nordanstormen om knutarna och snön låg högt över fönsterkarmarna. Strax vägen var skottad, yrdes den åter igen.

Lill'Vaino hörde talet om att prästen kanske ej vågade sig ut i detta svåra väder.

Det var en oro!

Lapp-Pietar, som liksom är för mer än alla andra, han tar skidor och går ut för att möta dem ifall de skulle vågat sig ut. Lill-Vaino står med gapande mun och ser efter honom.

Aldrig har hon sett en så fin människa! Med den nya lappkolten var ju ingenting märkvärdigt, men om halsen hade han en vit styvkrage som lät huvudet hans liksom sitta fast så att han inte kunde vända det, och om kragen satt det ett band med en liten spretande rosett under hakan. Det var den stassen som alldeles överväldigade lill'Vaino.

Hon försökte skrapa ut ett litet titthål i fönsterrutans isblommor, men hur hon flåsade och skrapade kunde hon ändå ingenting se för snön yrde så skarpt och ändå var det kallt.

Då Lapp'Pietar var så fin bara för att han skulle möta prästen, hur skulle inte då prästen själv vara? Han kunde väl varken gå eller röra huvud eller händer, kanske inte ens ögonen? Han som kände Gudfader och skulle föra honom hit med sig!

Det kom fullt, fullt med både lappar och svenskfolk till byn för att höra prästen tala. Ja, de hade allihopa kommit redan dagen förut. De hade legat var det föll sig och mat hade de själva haft med sig i knyten.

Ingen såg eller tänkte på lill'Vaino som tassade fram så tyst på sina lappskor.

Det talades inte högt som vanligt, utan viskades.

Skulle Gudfader komma ledande prästen vid hand? Lill'Vaino stirrade ut igenom titthålet i fönsterrutan, men såg bara snön som alltjämt yrde ned.

Det luktade kaffe långt ut i snöyrän.

Var och en som turade om att springa bort åt den igenrade vägen för att se om prästen var i antågande, talade om att stormen blev värre och värre.

Hur skulle det bli om inte prästen kom. Då kanske Gudfader inte heller skulle komma?

Till slut hördes ett jublande! Prästen kommer!

Han är snart här!

Han står på skidor och drages fram av hästen som prästfrun rider, skrek lapp'Ante då han kom inrusande och såg ut som en levande snögubbe.

Det är hästen deras som hittat vägen och de ha bara följt efter som hästen gått, ty de litade ej på egen kraft.

Prästen hade predikat i lapp'Pietars stuga. Den var störst och ägde både

Ill. O. Elström. (Forts. sid. 1439.)

M E D E N Ä N G E L S T U N G A

AV VERA von KRÆMER.

I TVÅ ÅR HADE HON HAFT SIN fina klänning, nu skulle hon ha en ny. Hade hon varit en vuxen, hade sådant skäl inte gällt. Då hade hon fått behålla den, ty det fanns inte något överflöd, knappt ens tillräcklig nödortft, om man skall räkna noga, att ta utav till en ny klänning. Men hon var ett barn, då den klänning syddes, som nu skulle ersättas med en ny. Hon var ett barn och hon hade ränt upp i höjden och blivit en riktigt stor flicka. Ett barn ännu, men lång och litet ömtålig till lynnet, litet förlägen för sin hy, som kunde vara krånglig. Bara litet krånglig, man såg mera på de lugna klara ögonen och en så naturligt röd mun än på en liten förarglig blemma i pannan. Hon var som sagt litet på gränsen. Modern märkte det, då hon tanklöst sagt: »Vi syr väl fast ditt spårvagnskort vid kappan som i våras...» och flickan svarade: »Men mamma! Varför är du sådan mot mig?» Då vaknade modern upp och såg att hennes flicka var en riktigt stor flicka och sade brådskande: »Kära du, förlåt, jag är så slö och tanklös så det är synd och skam åt det! Naturligtvis är du för stor att ha ditt skolkort som ett småbarn vid ett ljusblått band om halsen — som ett litet lamm!»

Då log flickan, nöjd och glad.

Den nya klänningen måste vara fin. Den skulle räcka i två år, ja mer, ty nu kunde flickan inte fortsätta att växa på det här sättet. Och den skulle stå ut litet, så att flickan kunde känna sidenet med händerna, då hon rörde sig. Modern köpte ett nytt mönster efter det nya modet och sydde klänningen. Och hon var ganska nöjd.

Det blev som i de gamla flickböckerna, som modern läst då hon var flicka: hemma beundrades den nya klänningen ofantligt. Det syddes ett näst här och ett näst där, man hade beslutat sig för ett draget skärp om livet, hela familjen hade talat om det: »Vad tycker du? Det verkar mindre konfektion med skärp, eller vad tycker du?»

Pappan tittade på flickans ögon och röda mun och sade: »Jo, det tycker jag...»

Och man gav sig iväg på en stor bjudning. Där var andra flickor, alla mycket söta. Skära och gröna och blå, en grön var mycket täck, hon hade rosor på sin klänning — men så var hon ju tjugo år och satt redan på ett kontor. Så vår flicka var så precis lagom, rosor kanske gjort henne en aning för stor? tänkte modern.

Guldbröllop har nyligen firats mellan verkmästaren vid Barnängens Tekniska Fabriker John Flodin och hans maka, född Wännsten.

— Vad din flicka har vuxit, sade en av damerna. Jag höll på att inte känna igen henne.

Damen mönstrade flickan. Hon visste att det inte fanns överflöd att ta av, hon hade själv alltid haft överflöd och var själv en fulländad blomma, sådan de stora ateljéerna forma dem, fin och alltid lagom. Damens dotter var också alltid fin och lagom, i flera år hade denna unga flicka också formats på de stora ateljéerna tillsammans med sin mor. Nu kanske hon tänker: så dåraktigt att göra min flicka så fin, sade sig modern.

Men damen såg förbi flickan, hon hade sett sig mätt, och så sade hon ut i luften till modern:

— Vad de alltid klä barn som vuxna nu för tiden.

Modern såg på sin flicka.

— Är jag blind? tänkte hon. Jag ser ett barn, som är glad över sin första riktigt fina klänning, en som man dansar i. Jag ser ett barn, som står på en tröskel. Är det jag som är blind?

Men ute i köket stod den gamla kokerskan, som lagat steken och brett alla de många smörgåsarna. Hon var värkbruten och hade onda fötter, som sådana människor ofta ha och hade en urtvättad bomullsklänning. Dit ut kom flickan för att svänga sig runt och visa sin klänning. Och kokerskan tog ett steg från spisen i sina utgångna skor, slog ihop händerna och talade och sade med en ängels tunga:

— Nej, har man sett en sådan söt flicka! Vet hon vad hon är? Hon är en Lucia-brud, det är hon!

Bröllop har nyligen firats på Skansens Nyloft i Stockholm mellan ivilingenjören *Donovan Werner* och fröken *Karin Kjellström*, dotter till ingenjören *Olof Kjellström*, och hans maka, f. *Waldenström*. (Lamm hovfoto.)

I Jacobs kyrka i Stockholm sammanvigdes lördagen d. 7 december med. lic. *Bengt Ihre* och fröken *Barbro Hansdotter Ericson*, dotter till konteramiralen *Hans Ericson* och hans maka, född *Gadelius*. (Lenkert, foto.)

Bröllop firades nyligen i Solna kyrka mellan civilingenjören *Kristian Söderberg* och fröken *Herdis Amundson*, dotter till generalmajoren *Karl Amundson*, Stora Frösunda, och hans maka, född *Millberg*. (Lamm, hovfoto.)

Guldmedalj
Nässjö 1922

Guldmedalj
Falun 1927

H. M. Konungens Hovleverantör

Tusentals hem

använda numera

Dirigold-bordbestick

Personer med kultiverad smak och ekonomiskt sinne inse behaget och vinsten av att använda Dirigold.

Begär prospekt från

DIRIGOLDS FABRIKER - ÖREBRO

(ALCOMETALLER)

Försäljning i Stockholm: **Birger Jarlsg. 26**
(mellan Sture- och Engelbrektsplan)

I SISTA STUND MED JULKLAPPAR

EN MÅNGFALD FÖRSLAG MED OCH UTAN BILDER.

DEN NYTTIGA SIDAN.

Förkläde av kretong.

OM MAN GÖR EN LAMPSKÄRM AV det oljade pergamentpapper, som nu finns att få överallt, betyder inte det att man gör ett slarvgöra eller något onödigt. I sista stund kan man göra en del av det, som tarvar flyhänthet och litet fantasi, och det är inga dåliga faktorer för julklappar. Man har i allmänhet för liten tilltro till just dessa egenskaper och därför blir så mycket annat gjort, som kanske är mycket banalare!

Alltså, efter detta försvarstal för vad vi sy i sista stund, låt oss se till vad det kan bli.

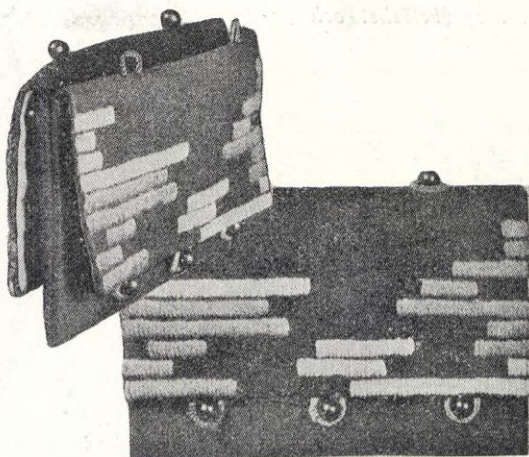
Ett förkläde av kretong. Modellen ses här — den prickade linjen skall slitsas upp och tyget veckas in här. Av bitarna som bli över i sidorna görs det mot framsidan svarande stycket i ryggen, som möta sidoveckningen, den ena sidan förses med knappar. Band över axlarna. En bit tyg på 90 cm. i fyrkant behövs.

En bäddkofta av — spetstyg. Det finns människor, som inte tycka om att känna ylle mot huden. Sy den av en degraderad bit spetsklänning eller kosta på nytt, det går åt 2,70 m. spetstyg. Sätt ett sidenband i halsen. Gör en besparing och två rynkade framstycken, ett ryggstycke och ett par inte för långa, raka ärmar.

Denna lilla celluloiddocka, 18 cm. hög, är uteslutande klädd i garn, endast hatten är virkad.

Vi behöva garnrester av olika färger samt en pappbit, det är allt. På modellen är endast använt vitt stickgarn, men, som sagt, valet är fritt och garnrester passar bra.

Klipp en bit papp, 15 cm. lång och vira 70 gånger omkring densamma. Lyft av det virade garnet försiktigt och träd det över huvudet på dockan. Fäst det över magen på dockan genom att knyta av en ögla på varje sida så, att garnet sitter stramt över kroppen och ej ramlar av. Klipp upp öglorna och jämna till det, det ser då ut som en boll, men bollen brukar bli litet för tunn varför vi nysta garn över en pappbit, som är 3 cm. lång 60 gånger. Knyt eller vira hårt om ena sidan och klipp upp den andra och placera den sedan bredvid bollen på dockan. Fäst väl och runda till garnet. Gör en boll till för andra sidan.

Väsikor av duvetin med ränder i ullgarn.

En elegant och ny julklapp! I något mjukt tyg, chiffon eller dyl. kan samma idé göras efter.

De sedvanliga galgarna skall man göra. Klä dem med sammet. Då halka inte plaggen av och ingenting rispar upp sig som vid virkning och omlindning med silke. Sammeten tas på nedden och kan sträckas om galgen, snedremsan sys ihop upptill med grov langett av ullgarn eller guldtråd.

Vidare väskorna. Gör en stor trevlig arbetsväska av kretong. Sätt upptill ett par runda träribbor, som tyget sys över, eller i annat fall helt enkelt fiskben sådana man har i korsetter, dessa hålla väskan rak. Sy på handtag av dubbelvikt kretong, eller kasta kretongremсор över en smal bomullsrullning, handtagen skola vara stora och kraftiga, så att man kan bära väskan träd på armen.

En fin väska göres av duvetin med antingen sydda ränder i ullgarn i ett par ny-

Docka för julbordet.

anser eller applikation med filtränder. Se bilden. Väskan är gjord av en lång rektangel, som delas mitt itu, sys ihop i sidorna och båda nedhängande locken dölja i sin tur fickor. I mitten är ett rum, som kan förses med fickor av det siden, varmed hela väskan är fodrad. Inga mönster behövas för dessa ränder. Denna väska är ny och chic! Knäppningen sker med stora knappar och öglor, locken knäppas på samma sätt. Man kan sätta ett blixtlås upptill.

Andra julklappar äro: örngått, med en smal hålsöm eller ett infällt motiv i filett. En bordlöpare på grovt linne med kulört, bred hålsöm på kortsidorna. Sy hålsömmen i linnetråd i varma färger, mörkblått, rött, rostbrunt, denna kulörta bård ger en kraftig stil åt arbetet. Tofsar i hörnen, löparen fällas och nära fällen sys ett par rader stygn i hålsömmens färger. Passar till ett herrum. Näsdukar äro alltid välkomna, sy ett motiv i ett hörn eller köp en färdig slät näsduk och virka en liten kant av fasta maskor och en rad bågar runt om. En nattpåse av organdei med ett par brokiga korstygnsmotiv i två hörn och kantade med langett i silke. Ett knivfodral att rulla ihop, sys av flanell med nedsydda fack för varje knivsudd, facken fås av fodralets nedvikna långsidor. Till sist mellanlägg av langetterade flanellrundlar att lägga emellan tallrikar, då de stå i skänken.

CECILIA MED NALEN.

Hatten göres dels av papp, dels virkas en kulle. Klipp en rund pappbit av ganska tunn sort 14 cm. i diameter. Gör ett hål i mitten för huvudet och virka över pappen tämligen glest, så att hatten ej blir för tung. Fäst ändarna.

Till kullen lägges upp 5 luftmaskor (lftm.) i ring. I ringen virkas 12 vanliga maskor (m.) med 2 lftm. emellan. Vi fortsätta virkningen med ytterligare 8 varv med 2 lftm. och 1 m. i hålet, som bildas av föregående varvs 2 lftm. Passa in kullen på dockan och ifall den verkar för snev, så öka ut antalet m, är den ej tillräckligt hög, så öka något varv. Fäst sedan kullen vid brättet invändigt och sätt hatten på dockan litet snett, så att hatten går ner över ena örat. Hatten sitter då stadigare.

Önskar man hänga dockan, så trär man ett par garnändar under armarna och sedan genom hatten varefter man förenar ändarna i en knut. B. L.

Dörrarna

till konsumtionsföreningen stå alltid öppna för dem, som vilja ordna sin hushållning rationellt

JULENS FÖDELSEDAG

Danmarks drottning, Alexandrine, fyller på julafton 50 år och kommer att hyllas i tacksamhet och vördnad av ett folk, som högt skattar hennes varma moderlighet, anspråkslöshet och gedigna väsen.

Drottning Alexandrine som nygift ung fru.

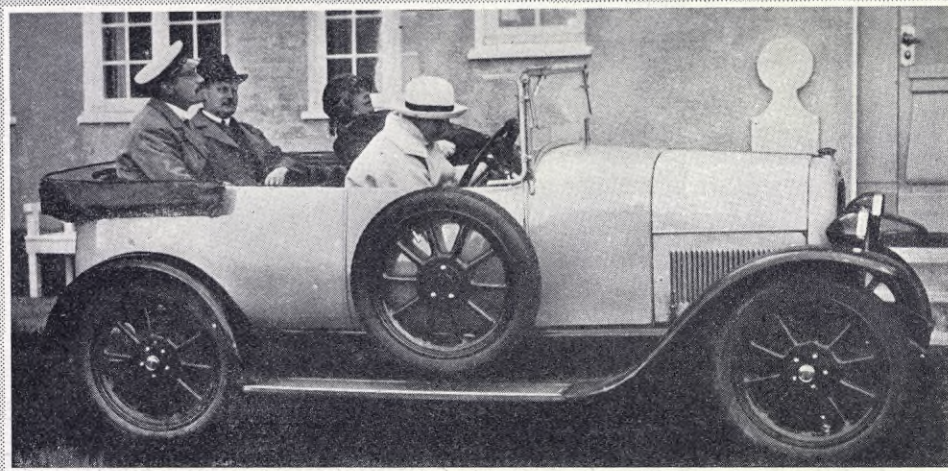
Konungen och drottningen, efter ett i dagarna taget foto i drottningens våning.

Drottning Alexandrine vid flygeln.

Den danska kungafamiljen.

Drottningen kör gärna bil och ses här vid ratten.

NOBELFESTLIGT

Den gångna veckan stod i Nobels tecken, och det var glans och festivitas över nobelprisutdelning och banketten för de berömda gästerna. Här några glimtar från högtidligheterna.

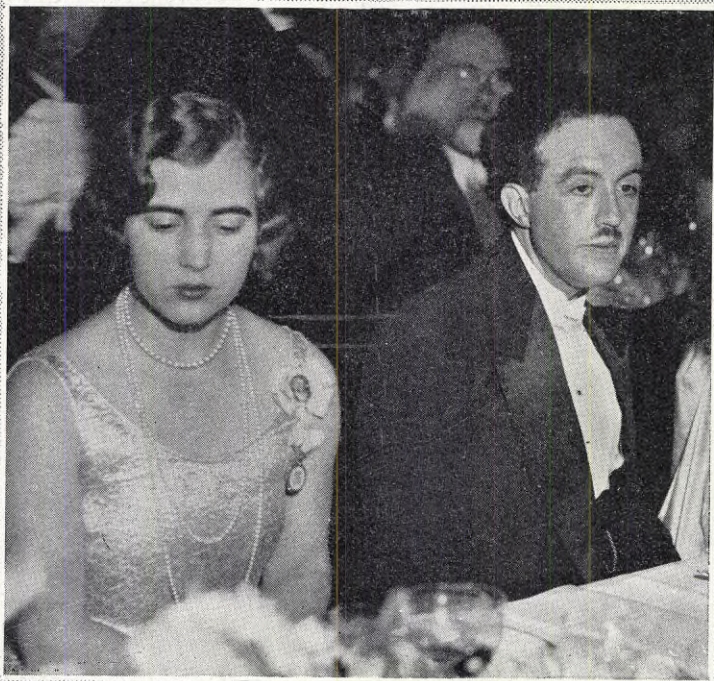

Kronprinsen och mrs Richardson vid Nobelbanketten.

Thomas Mann och fru Rosenberg, tyska ministerns maka.

Nobelpristagarna 1930: fr. v Hopkins, Harden, Thomas Mann, von Euler, de Broglie och Richardson.

Två blyga — prinsessan Ingrid med sin kavaljer prins de Broglie.

Från Nobelfesten i Konserthuset, med samtliga hemmavarande kungligheter i främsta raden.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

THÉRÈSE SVEDENBORG.
F. Fock, Stockholm. Änka
efter överstelöjtnanten Gustaf
Svedenborg.
85 år den 20 december.

JEANNETTE SVENSSON.
F. Sjöberg, Landskrona. Änka
efter grosshandlaren Albert
Svensson, Kristianstad.
75 år den 15 december.

HANNA WÄSTFELT.
F. Anderson, Uppsala. Änka
efter baningenjören vid Sta-
tens Järnvägar Victor
Wästfelt.
70 år den 18 december.

AGDA BEXELL.
F. Cervin, Växjö. Änka efter
kommministern i Östra Torsås
Bernhard Bexell.
70 år den 21 december.

GRETA ANDERSON.
F. Blom, Lundby gård, Väs-
terås. Änka efter godsägaren
Victor Anderson, Lundby.
65 år den 15 december.

GERTRUD BÖÖS.
Fröken, Stockholm. Dotter
till kyrkoherden M. A. Böös,
Ö. Herrestad, och hans maka,
född Berlin.
65 år den 16 december.

EBBA BODÉN.
Fröken, Stockholm. Anställd
i Statens Meteorologisk-
Hydrografiska anstalt.
60 år den 16 december.

CONSTANCE GIBSON.
F. Gottschalk, Stockholm.
Skådespelerska vid Oscarstea-
tern. Änka efter kaptenen
Olof Gibson.
60 år den 19 december.

EVA PRINZENCREUTZ.
F. Ehrenstråle, Gävle. Maka
till f. d. överstelöjtnanten
Wilhelm Prinzencreutz, Gävle.
55 år den 15 december.

SAGA SUNDGREN.
Fröken, Stockholm. Innehava-
rinna av Konst- och Antikvi-
tetshandeln Saga.
55 år den 15 december.

ANNA LANDERGREN.
Fröken, Karlskrona. Förste
postexpeditör i Karlskrona.
55 år den 17 december.

ANTONIA ANJOU.
F. Granelli, Stockholm. Maka
till läroverksadjunkten Nils
Jac. Anjou.
55 år den 19 december.

SIGRID HAMRÉN.
F. Luhr, Fagerhult. Maka till
t. f. kyrkoherden teol. lic.
Axel A. Hamrén, Fagerhult.
55 år den 19 december.

AGNES OSTERMAN.
F. Åberg, Simrishamn. Med-
arb. i Cimbrishamnsbladet.
Maka till red. och verkst. dir.
John Osterman.
50 år den 16 december.

AGDA SCHENSTRÖM.
F. Rosander, Stafsborgs gård,
Svartsjö. Maka till lantbru-
karen Gerdt Schenström.
50 år den 17 december.

ELLEN EKSTRÖM.
Fru, Lyttebäck, Ervalla. Maka
till agronomen Claes Ekström,
Ervalla.
50 år den 18 december.

ANNA ERNBERG.
F. Welcher, Stockholm. Maka
till läromedikus med. dr Harald
Ernberg, Stockholm.
50 år den 20 december.

NANNA GRAPENSON.
Fru, Gällivare. Maka till kom-
ministern i Gällivare Jöran
Grapenson.
50 år den 21 december.

MARGARETA MÖRNER †.
F. Montgomery, Herrborum,
Söderköping. Änka efter gods-
ägaren greve Nils Mörner,
Herrborum.
* 1855, † den 25 november.

NANNA NELSON †.
F. Petré, Häradshammar. Ma-
ka till kontraktsprosten Ture
Nelson, Häradshammar.
* 1881, † den 16 november.

Ni sparar ägg

om Ni bakar med RUMFORD
— världens förnämsta
bakpulver.

En glad min

ser man på alla, som tagit Samarín till sitt livselixir, ty då känner man sig vid god vigör.

En hemkur med Samarín har den värdefulla egenskapen att rensa bort skadliga gifter ur organismen och rena blodet samt utdriva urinsyran, friskar därför upp hela organismen. Det skärper tankeförmågan och skapar energi.

Pris pr fl. kr. 2: 50. Säljes överallt. Obs! Ej i lös vikt.

Cederroths Tekn. Fabrik, Stockholm.

En inbesparing

kan göras ofta, med **Minette Rensol** — det välkända o. öppnada fläckuttagnings- o. rengöringsmedlet.

Minette Rensol kommer dagligen till användning i tusentals svenska hem vid rengöring av finare tyger, kostymer, klänningar, handskar, skinn- och lädersaker etc.

Minette Rensol är oundgänglig i hemmet.

SVENSKA BLACKING COMP. A.-B.

ÖREBRO.

Nederlag i Sthlm: Norr 234 45.

MINETTE RENSOL

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund, Herkulesg. 14, f. d. Lilla Vattug. 14, Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576. Specialitet: Familje- och arvssaker, Bouppteckningar och testamenten. Även skriftliga förfrågningar.

Barnens julböcker.

OFTA ÄR DET JU SÅ, ATT JULFÖRBBEREDelser på gator och i hemmen innebära så mycket av lyx och rent av löjligt överflöd, att man frestas att se något rent hysteriskt vila däröver. Därför glädes man så mycket mer åt sådant, som kommer julen att bli som en stor strålande saga för barnen. Det gör just sagoböckerna, då de ha något av julens anda i sig. Sagoböckernas antal är betydligt mindre i år än annars, något, som är enbart lyckligt. I fyra-klöverbladet *Fågel Blå*, *Guldslottet*, *I Rosengård* och *Tomtar och Troll* finnas riktigt bra och roliga saker. Även illustrationerna härstamma i allmänhet från framstående konstnärer, så i *Fågel blå* av Brita Ellström, Maj Lindman och Ingeborg Uddén. *Tomtar och Troll* har såsom under de senare åren Norelius till illustratör. Det är färgglada planscher, och sådana tilltala ju alltid barn, men under det somliga, såsom den fagre, stolte prinsen, särskilt tjusa barnasinnets, verka andra, exempelvis jättegrodan nästan skräckinjagande, åtminstone på små barn. *Guldslottets* styrka ligger i några förstarangs sagor av Anna Wahlenberg och Louise Zegolson. Det är med vemod man tänker på att en förf. som den senare, vilken just i sagoväg hade så mycket att ge, är borta. Några riktigt roliga verklighetsberättelser av Hanna Wijnblad och Frida Åslund lägger man också märke till. Bland *I Rosengårds* berättelser märkas det ovanligt äkta och tilltalande medaljongporträttet av Ruth Milles och Tullis offer av Nanny Johansson. Bland legionen jultidningar och julböcker göra föräldrar klokt i att stanna för förlagen med gamla goda traditioner, såsom Svensk lärartidnings och Folkskolans barntidnings. En av de sistkomna jultidningarna för barn står emellertid mycket högt: *Granen och stjärnan* (Diakonistyrelsens förlag). Den har bl. a. bidrag av Elsa Beskow och Bengt Nyland. Billig är den också: 40 öre. — En rolig och mycket god sagosamling är *Stärke Per* med bl. a. sagor av Anna Wahlenberg och Elisabeth Brehmer (Folkskolans barntidnings förlag). — Bland bilderböckerna stannar man särskilt vid Elsa Beskows *Petter och Lotta*, frodigare i färgen än hennes bilder i allmänhet. Fritzes *Liv och lust i Docklandet*, är ovanligt välvårdad med förvånande goda färgglada fotografier av dockor i livfulla situationer. *Jocke* av E. Palm och P. Lindvall (Åhlén & Åkerlund) har fula, men bra teknade gubbar. *"Lasse general"* (Bonniers f.) har mycket goda teckningar av Oskar Antonsson. På Lindblads förlag föreligg *Gunga på mitt knä*, som utgöres av en serie bra, enkla barnsänger, som väl ansluta sig till texterna, och Alice Tegnér 8: de häfte *"Sjung med oss, mamma"*. Den behöver ingen som helst rekommendation. Den går av sig själv. — Jag vet ej, hur många serier gamla goda sagor vi fått under de sista åren, men att flertalet hamna på realisationsborden är då säkert. B. Wahlström har givit ut en samling *"Lilla Rödluvan"* med illustrationer av Maj Lindman. Verklig raison d'être ha de i helt små format på Bonniers förlag utgivna, trevliga små barnböckerna. En förträfflig belysning av meningens med dem är remsan, som avslutar dem, "mamma, nu kan jag läsa själv". Kyrkoherde Hagbard Isberg har på många olika sätt dokumenterat sin förståelse för barns sätt att tänka. Den visar han även i sin bok *Sagor från Skogstorp* (Diak.) Det är en bok, som både till innehåll och utstyrsel — teckningar av Aina Stenberg-Masolle — är så fylld av hög kultur, att den ej får drunkna bland allt sagokram.

Lars Levanders *Mänslottet* (Bonnier) innehåller gamla äkta svenska sagor, tillkomna genom bearbetning av i Landsmålsarkivet i Uppsala befintligt sagomaterial, alltså en annan genre än de "gjorda" sagorna och därför väl värd att uppmärksammas.

Ett förlag, som oerhört utbrett sig och vars produkter man möter i alla kiosker, cigarrbutiker o. s. v., är B. Wahlströms förlag. Med vad rätt frågar man sig. Att man här kan återfinna åtskilliga gamla kära vänner, som stå provet, är sant, såsom Ethel Turners och L. Alcotts fortfarande lästa och älskade böcker, men hur saknar man ej hela den kultur, som utmärkte utstyrseln på Bonniers och Fahlerantz förlag och som gjorde bl. a., att böckerna höllo att läsa om och om igen! Och vad de s. k. pojkböckerna på förlaget beträffar, så kan man knappast i fråga om omslaget få se något gräsligare och mer smakfördärvande än de äro. Är det möjligt, att märket G. W. lånat sig till dessa vinjetter? I ett och annat fall är innehållet betydligt bättre, än titelplanschen låter en ana. Så är t. ex. fallet med Gustaf Bolinders *Bergsindianernas skattkammare*. — Utom förut nämnda flickböcker finns här den roliga *"Ett klöverblad på äventyr"* av Ester Bolinder och den trevliga, uppförande *"Brita ifrån Skeppargränden"* av Anna Baardsgaard. Det är också synd, att en så liten rar och välskriven bok som *Ensam i världen* av Inga Bergfält skall se ut på det sättet. — *Rosenkedjan* bär prägel av förkejsartiden, är söt och enfaldig.

Pojkböckerna dominera i år så, att jag måste ånyo upptaga genren. *Två tjuvpojkar till sjöss* av Sigge Strömberg (Åhlén & Åkerlund) och Richmal Cromptons *Bill i klämman* (Holger Schildts förlag) tillhöra

M. 2.

I REGN och BLÅST i SNÖ och FROST

Väderleken har en skadlig inverkan på Edra händer. Huden spricker lätt sönder — blir narig och röd. Dessa vanprydande obehag avlägsnas och all narighet och hudsprickor botas med GAHNS MANIOL — ett sedan årtal beprövat preparat

Gnid in händerna, då Ni kommer in, med litet Maniol, som helar skadorna och gör huden spänstig, vit och vacker.

GAHNS
UPSALA

MANIOL

HÄNDERNAS BESKYDDARE

Sparta

SKODON

representera det förnämsta som kan framställas i skoväg.

Efterfråga därför skodon av märket **Sparta** hos Eder skohandlare.

Olycksfall- och sjuk-
Skadestands-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.

Försäkrings A.-B. NORRAN, Göteborg.

**ORO, RETLIGHET,
nervös sömnlöshet,
ångestillstånd**

bekämpas snabbt och säkert med Somnogan. Finnes å apoteken. Fickförpackn. à 4 tabl. 50 öre, rör om 20 tabl. kr. 2.50.

SOMNOGAN

TOBAKS VAROR

av
svensk tillverkning

äro alltid en
kärkommen

JULKLAPP

De många olika förpackningarna giva möjlighet till ett lämpligt anpassande av inköpet, och förpackningarnas utseende ger åt varan en värdig prägel av julgåva.

TOBAKS MONOPOLET

VEM HAR SÅ MÅNGA LEKSAKER?

Tusentals arbetande modeller
vid en Meccano-utrustning

Ängmaskiner, kranar, broar, bilar, motorbåtar och tusentals andra arbetande modeller. Alla äro de verkliga—och alla starka och stabila. Skaffa Eder en Meccano-utrustning och bygg dem själv. Bygg dem som verkliga ingenjörer göra, med delar som äro trogna kopior av dem som användas i praktiken—skenor, balkar, kuggdrev, svänghjul, linhjul och tjuftals andra. Alla Meccano-delar äro standardiserade och utbytbara, så att samma delar kunna användas för att bygga hundratal olika modeller. Meccano är det URSPRUNGLIGA konstruktionsystemet, och intet annat system kan åstadkomma så många modeller. Remsor och plåtar äro vackert lackerade i rött och grönt—färgen är hård och varaktig och faller ej av.

Om Ni har Meccano så har Ni ett nöje, som aldrig tar slut, och spänning hela tiden!

POJKAR! SKRIV EFTER DENNA NYA MECCANO-BOK—GRATIS

Den är full av vackra illustrationer, som visa de storslagna saker, som kunna åstadkommas med Meccano. Alla Meccano-utrustningar beskrivas i boken, som dessutom lämnar en hel del andra intressanta upplysningar om denna underbara hobby. Vårt nederlag i Stockholm sänder gratis ett exemplar av denna nya Meccano-bok, om Ni skickar in namn och adress på tre av Edra kamrater.

Skriv tydligt och sätt nr 19 efter Edert namn.

MECCANO

Meccano Byggglådor
erhållas i varje järn-
och leksaksaffär från
Kr. 4-75 till Kr. 445-00.
Köp inga efterapningar

Nederlag för Sverige:
Fa. M. Åkerbloms Eftr. (Avd. 19),
10, Tegnérgatan, Stockholm (Tel. Vasa 2212)
General-Agent för Nordeuropa:
Fr. Frémineur,
1, Rue des Bogards, Bryssel, Belgien

Fabrikant: MECCANO LTD., LIVERPOOL, ENGLAND

MECCANO och en mångfald andra leksaker,

mekaniska, elektriska och optiska,
finner Ni i största urval hos oss.

Specialité: Roliga och instruktiva leksaker.

FORSNERS A.-B.

Klarabergsgatan 44

Stockholm

Buster Browntypen. I Bonniers önskeböcker föreliggande Jules Verne *En världsomsegling under havet*, som alltid behåller sin tjusning, och Hjorth-Johanssens *Pojkar under södra korset*, en frisk och instruktiv bok, dock med onödiga skräckmoment. I en annan av Bonniers serier möter man med glädje Starbäckers *Guldhalsbandet*. Andra historiska ungdomsböcker äro Granes *Richard Orädd* (Chelius) med motiv från flydda tiders Normandie, lämplig för 12-å 14-åringar, och Maths Holmströms *Petter Frisks* äventyr, full av roande äventyr.

Bertil Cleves *Indianboken* (Åhlén & Åkerlund) berättar om två svenska skolpojkar, som på 1860-talet under en ferieresa till Nordamerika, efter skeppsbrott komma med i en spännande strid mellan cowboys och indianer. Boken är märkligt modern däri, att ynglingarna känna det som ett lidande, att de nödgas taga sina fienders liv. Vildmarkens tjusning griper läsaren i *Tre scouter på Safari*. Boken har även en särskilt tilltalande utstyrsel. Båda delarna gäller också Will James *I Präriens våld*. (Båda på Holger Schildts förlag). Till vildmarken föres man likaledes i John Buddens *John Djungeljägaren* (Gebers förl.). Unga Kiplingälskare skola här med glädje möta djungelns djur. Barn, som äro intresserade av djur och som förstå engelsk humor, få säkert nöje av Hugh Loftings *Doktor Dolittles Postkontor*. (Holger Schildts förlag.) En utmärkt lämplig och rolig bok för små barn och ovanlig i sin genre är Ingvald Lieberkinds *Grodynget, Sjöstjärnan och Getingen*, övers. av R. Larsson. (Bonniers förlag.)

I alla sista stund har kommit mig tillhanda *Stora upptäcktsresande* av Sven Wikberg. (Gebers förlag.) Den behandlar med samma vederhäftighet, som utmärker hans förut av mig rekommenderade Nordiska polarfarare, Marco Polo, Columbus, Cook och Livingstone.

MARIE LOUISE GAGNER.

Kvinnan bakom gärningen.

(Forts. fr. sid. 1417.)

Den andra engelska damen i raden, Lady Hopkins, är, skulle man kunna säga, mrs Richardsons motpol och ändå typisk engelsk. Före kriget levde hon som en av de många skyddande hustrurna i ett gott hem, hjälpte sin man i hans arbete, uppfyllde sina societetsplikter.

Under kriget fick hon sig anförtrott vården av ett krigssjukhus och en förut knappt anad värld öppnade sig för henne.

Efter kriget kunde hon inte utan vidare återvända till den »lata» tillvaro hon trivts med förut. Barnen voro nu också vuxna. Cambridge är inte bara universitetsstad, där finns också industri, med den följer arbetslöshet och andra sociala problem. Det är barnavården Lady Hopkins ägnat sig åt med liv och själ. Hennes yngsta dotter, som fått följa med till Sverige har ägnat sig åt arkeologi och så har hon själv fått det till hobby, men endast bredvid sin verkliga gärning.

Professorskan von Euler ha vi mitt ibland oss och hon har förut varit föremål för en artikel i Idun.

Den sista av våra gäster grevinnan Jean de Pange står en smula på sidan om de andra i förhållande till nobelpriset, eftersom det är hennes bror prins Louis Victor de Broglie och inte hennes man, som fått det. Grevinnan, som är avkomling i fjärde led av M: me de Staël, ville se sin stammors adoptivfosterland, så mycket mer som hon ägnat denna stammor sitt livs studium.

Sina intryck från resan till Stockholm skildrar grevinnan i artiklar till paristidningar. När vi störa henne i våra ärenden, skall hon just skicka med flygpost en beskrivning av nobelfesten till Excelsior, och där finns både Madame de Staëls stockholmsbesök anno 1812, då hon mottogs av Bernadotte, som var Sveriges kronprins, och hans majestät Bernadotte-ättlingen Gustav V jämte ärkebiskop Söderblom och Selma Lagerlöf. — En modern fransyska skulle vi kunna säga, en fulländad exponent av det aristokratiska Frankrike, som har både börsanor och starka intellektuella traditioner.

ETH. K.

GLOBOID

enligt föreskrift av
Professorn vid Uppsala Universitet
Med. D:r E. Louis Backman.

verkar snabbt och säkert vid

**Huvudvärk
Nervsmärtor
Influensa
Reumatiska smärtor**

Globoid har inga biverkningar.

Finnes å apoteken.

I askar om 20 tabl. kronor 1.—
I glas om 40 tabl. kronor 1.80.

1,000 kr. gratis!

Förutom andra förmåner
vid prenumeration på

Svenska Morgonbladet

blir varje

helårsprenumerant för 1930 på

Uppl. D Halvveckoupplagan

automatiskt på tidningens
bekostnad försäkrad för

1,000 kr.

att utbetalas vid dödsfall,
som under året kan inträffa
på grund av olycksfall vid resa
var som helst inom landet med tåg,
ångbåt, motorbåt, automobil,
omnibus eller annat transportmedel
— dock icke flygmaskin — då man
reser som betalande passagerare.

Man har endast att i vanlig
ordning prenumerera å närmaste
postanstalt och därvid begära
postkvitto. Detta gäller som försäkringsbevis
och bör därför förvaras.

Följande kvitto talar för sig självt:

Undertecknad vill härmed till Svenska Morgonbladet framföra mitt allra varmaste och innerligaste tack för den storartade gåvan av 1,000 kr. som jag erhållit i olycksfallsförsäkring från Svenska Morgonbladet efter min, vid olyckshändelse den 13 sislidne mars, omkomne man.
Öckerö den 11 juli 1929.
Högaktningfullt
Sigröd Hansson.

Halvveckoupplagan kostar för hela år 1930 endast kr. 5:80 (halvår 3:50, kvartal 2:—, mån. 0:75).

Prenumerera genast!

I Teneriffa Magasinet

Röda Kvarns hus, Sthlm.

har nu inkommit för säsongen vackra Fichus, Jabots, Isättningar och Kraggarnityr. Billiga priser.

Nyhet!

Slanka linjer för stora damer.

För att på bästa sätt kunna betjäna de bland våra kunder, som ej äro bosatta i Stockholm ha vi utarbetat en elegant beställningskatalog från vår avdelning för stora nummer. I denna katalog,

som omfattar den kommande säsongens vackraste modeller, kan varje dam i sitt eget hem välja sin egen klänning, vilken efter rekvisition pr post eller telefon omgående expedieras mot postförskott.

Vi erbjuda Eder alltså idag
1930 års modeller

i nr 46, 48, 50, 52, 54 genom vår eleganta beställningskatalog med ett flertal modeller i original färgtryck, vilken efter nedanstående rekvisition sändes Eder mot Kr. 1:— i postförskott, som avdrages vid den första klänningsbeställningen.

LEJAMAGASINET'S MODESALONGER

NORRMALMSTORG
STOCKHOLM

Sänd mig omgående Eder beställningskatalog. Likvid Kr. 1:— får uttagas i postförskott.

Namn:

Adress:

Nu vet jag vad jag skall önska till julklapp!

Naturligtvis ett presentkort från Twilfit, Nybrog. 11, ty då kan jag från Stockholms finaste och mest välsorterade specialaffär få utvälja:

- En stilfull morgonrock eller ett elegant garnityr.*
- En vacker complé eller combination.*
- Ett förtjusande nattlinne.*
- En välsittande corselett, korsett eller höfthållare.*
- Ett par eleganta strumpor eller handskar.*

Telefon: 758 53
758 54

TWILFIT

Nybrogatan 11
STOCKHOLM

Linnet med 100-åriga anor

Redan under "den gamla goda tiden" var Almedahls fabriken känd för sina vackra och starka linnevaror.

Våra dagars Almedahl vårdar omsorgsfullt det goda namn, fabriken fått under så många generationer, och dess tillverkningar äro alltjämt lika oöverträffade i kvalitet och vackra mönster. När Ni härnäst skall köpa linnevaror, begär då

Almedahls

HELLINNE

Duktyger, Servietter, Lakanslärft och
Handdukstyg.

I vetenskapens tjänst.

(Forts. fr. sid. 1420.)

Luthers »naturalistiska och skråborgerliga äktenskapsuppfattning» eller om »den gamla goda tiden med dess konventionella antagande av kvinnlighetens erotiska passivitet...» Ord sådana som de sista tillhöra ju alldeles icke den gamla kvinnosaken — de tyda på en frigjordhet, besläktad med Ellen Keys, och på visst sätt t. o. m. mer livsbejakande än hennes. Ty Ellen Key, som åt kvinnan ville bevara erotikens livsföring, trodde inte, att den skulle låta sig förena med en kallelse utanför hemmet, allra minst en vetenskaplig. Men Hilma Borelius vågar oförbehållsamt uttala den kätterska meningen, att den intellektuella kvinnans särställning i erotiskt avseende grundar sig på »ett halvt löjligt, halvt rörande resonnemang.» Hennes liv behöver inte bli ett hopplöst antingen — eller; det har möjligheter, såsom m:me Curies exempel visar, att bli ett både — och. »Det finnes kvinnor som (både bildligt och bokstavligt) aldrig hade satt myrtenkronan på sitt huvud, om inte lager-

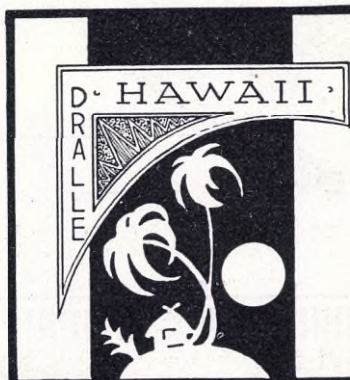
kransen hade kommit dit förut.» — Om Hilma Borelius ville samla de sista tio årens uppsatser i bokform, skulle man mötas av förbluffande överraskningar. Och säkert skulle ingen svensk kvinna i våra dagar till den grad vara i stånd att skriva en förblivande bok om m:me Staël som just hon.

Sådant kan låta märkvärdigt för den, som möjligen ur hennes skarpaste uttalanden kunnat vara frestad att sluta sig till »en omänskligt lärd» och lite förtorkad kvinnosakskvinna av gamla stammen. Men det förvånar icke den, som sett henne i hennes egen miljö i Lund i det gamla ärvda huset med de vackra möblerna och utsikten åt Botaniska trädgården. Omedvetet talar hon om sig själv, när hon anför fru Nordenflycht som exempel på »att en intellektuellt verksam kvinnas omsorg om hemmet kommer fram som bäst, sedan hon fått omgivningens medgivande för sitt intellektuella liv». Ty liksom fru Nordenflycht var medelpunkten i en vitter krets, så är också Hilma Borelius en förträfflig värdinna på små utsökta samkväm, där vänkretsen — både män och kvinnor — utgör en ovanligt väl hopsmält

ensemble av litterära intressen och otvungen glättighet.

Men det finns också mindre intima kretsar, som känna henne från hennes bästa sidor. T. ex. de unga litteraturhistoriker, som hon personligen intresserat sig för under deras studier, och de många kvinnliga studenter, som hon hjälpt i råd och dåd, lycklig att se dem arbeta under ljusare förhållanden än dem hon själv en gång fått erfar. Och sist, men inte minst — Lunds kristliga studentförbund, där hon haft den hemorts rätt, som religiösa personligheter av hennes komplicerade art eljest inte sällan nödgas umbära. Fylligast och vackrast har hon kanske karaktäriserat sin livsåskådning i följande ord (ur en festskrift till domprosten Pfannenstill):

»Kristendomen har, direkt och indirekt, skapat en rikedom av personlighetsvärden. Därmed har den också ökat lidandet. Men den kristna personligheten räddar genom lidandets skärseld det väsentliga. Av de ideal, som hans eget livslopp eller det allmänna världsloppet tyckes ha krossat i spillror, bygger den kristna människan på nytt ett altare för Guds tillbedjan.»

Den nya parfymen HAWAII

- en söderhavsvision!
MODERN · FÖRNÄM · RAFFINERAD

I utsökt eleganta förpackningar till

1:25 4:50 7:50

En bekant herre...

(Forts. fr. sid. 1422.)

klassist får den lille stockholmare följa med den tyskfödda mormor och moster Molly Rothlieb till Tyskland. Redan vid första kontakt med ett sydligare klimat upptäcker han att temperaturen där är högre också i känslolivet. Vi ha lov förmoda att han begagnade varje tillfälle till allehanda jämförande observationer, bl. a. genom samtal med alla dem han kom åt. Portiern i pensionen, där man tagit in i Berlin meddelade stolt den vetgirige att »Jegen Berlin ist Wien nur'n Dorf.» Så långt som till sagda byhåla kom man emellertid inte. Särskilt intresse tilldrog sig en Prinsessa Törnrosa på ett panoptikon »i vit uringad sidenklänning, sovande i en glaslåda, och där de tvenne liljekullarna av vitt glacéhandskinn genom ett sinnrikt urverk sattes i för ynglingen spännande rörelse.»

Historien förmäler icke om unge Carl frågade sig vad tant Louise med den goda smaken skulle tänkt om mästerverket! Där emot får man veta, att femteklassisten fasade för den restaurering man tillåtit sig på Wartburg, där falskt och äkta blandats »på det hemskaste vis», medan han tvärtom förstod att uppskatta de »intensivt gripande» bilderna på biskop Bernwards bronsdörrar till Hildesheimdomen.

Carl Laurins tidigaste teaterminnen upptaga ett kapitel för sig. Gamla kända namn manas fram, gamla operan, Gustaf III:s, gamla Dramaten med Almlöf, Elise Hwasser, August Lindberg, Hillberg, Olga Björkegren, den unga Ellen Hartman m. fl. »Det slutande 1880-talet», skriver han, »var en

glansperiod, särskilt för de franska salongs-pjäserna.» Även operetten tycks haft en stor tid då med den unga Anna Norrie.

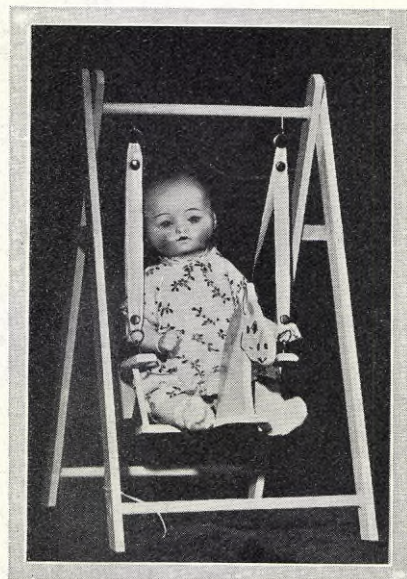
Minnenas första volym gå fram till och med studentexamen och den dag då Laurin, nyss fyllda tjugo år, anländer till Uppsala. Många med mig torde nyfiket vänta på fortsättningen. Personligen minns jag rätt väl Carl Laurin från hans första uppsalalid. Jag var en liten flicka då, knappt backfisch, och lekkamrat till dottrarna i huset, där han bodde. I det huset var »kandidat Laurin» en uppskattad storhet. En sista april, då jag befann mig där, minns jag det bjöds på äggtoddy över lag. Och medan åtminstone vi yngre flitigt vispade om äggulan och strösockret i våra glas, lyssnade vi till kandidatens utläggning av någon fråga för dagen, för honom tydligen en redan löst gåta, för oss ett problem högt över vår horisont.

Han var ljuslätt, vänlig i blicken och hade redan då det lilla lustiga karaktäristiska kastet på huvudet, när han talade. Jag fann honom beundransvärd. Alldeles säkert hörde han till de studenter som märktes — och av fler än småflickor. Kanske få vi nästa år veta vad han själv beundrade eller lade märke till i lärdomsstad.

Nya leksaker.

Julen sägs ju framför allt vara barnens högtid. Och i så motto även de vuxnas, att de vuxna då mer än någon annan tid på året känna sig som barn, de dela barnens syn på den ljusa högtiden och roas som de av allt vad julen för med sig. Vill man ha en verkligt god hjälp att ordna julens små enkla

och barnliga förströelser, så skall man gå till Buttericks. Där har just nu på diskar och bord radats upp de roande julattribut, som Buttericks specialiserat sig på, nya leksaker i alla former, mekaniska leksaker och s. k. skämtsaker plus prydnadsföremål

En söt miniatyrgunga för de yngsta damerna.

och alla upptänkliga ting till en festlig juldekorerung. De ganska långa och litet sömniga helgdagarna efter julkvällens stora presentuppackning bli betydligt kortare och roligare, om man tillsammans med sin familj kan roa sig med sällskapsspel, komiska gummidjur och andra ting med oväntade mekaniska färdigheter.

INGA EGNA BUTIKER.
VÅRT FABRIKAT HOS
VARJE GULDSMED.

Edra barn barns barn

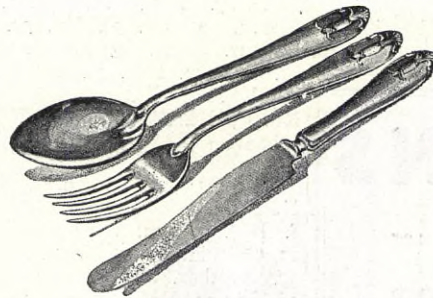
skola ännu med heder kunna använda Ert bordsilver om Ni varit omtänksam nog att skaffa sådant med

V A S A M Ä R K E T

vilket är en garanti för den yppersta kvalitet.

GULDSMEDS AKTIEBOLAGET I STOCKHOLM

En hjärtesak.

När snön ligger vit utanför knutarna, när doften av gran och ljus blandas med trevnaden i det ombonade hemmet och ett lackat, vackert julpaket avslöjar sitt innehåll av »4711:s» välkomna gåvor, då måste ett flickhjärta vara av sten för att kunna motstå friarens varma bön.

Giv henne därför »4711» i julförpackning.

4711. Eau de Cologne

Lösning.

Kryssordstävlan i N:r 43.

Vågräta ord: I. Järnvägsbro. II. Nior. 12. Ålem. 14. A. k. 16.

Scenvan. 17. Gr. 18. Inn. 20. Kd. 21. Om. 22. Boa. 23. Nejd. 25. Eir. 27. Bult. 28. Spurt. 30. Korfu. 31. Ur. 32. Hö. 33. Åmbar. 37. Kreta. 40. Raab. 41. Lås. 43. Isat. 44. Kar. 45. Ta. 46. Kg. 48. Kli. 49. Es. 50. Baktala. 52. Ko. 53. Kåre. 54. Bona. 56. Börsjobbare.

Lodräta ord: 2. Än. 3. Ris. 4. Nock. 5. Vrede. 6. Gåvor. 7. Slam. 8. Ben. 9. Rm. 10. Kainsmärket. 13. Gratulation. 15. Knep. 17. Golf. 19. Njutbar. 22. Burlesk. 24. Dr. 26. Id. 27. Bo. 29. Tur. 30. Kök. 34. Maas. 35. Ab. 36. Så. 38. Ri. 39. Talk. 41. Lakej. 42. Skabb. 45. Tars. 47. Glob. 50. Bår. 51. Ana. 53. Kö. 55. Ar.

De bägge vinnarna, Karin Lundgren, Drottninggatan 88, Stockholm, och fru Anna Söderlund,

Kabyssgatan 4, Göteborg, erhålla vardera II kronor.

VID TRÖG MAGE

och förstoppning äro

Hoita Björnens

FRANGULA-PILLER

av bästa och säkraste verkan. Fullkomligt oskadliga. Inga som helst biverkningar. Användas å sjukhus och kliniker. Fås å alla apotek i askar å 40 piller.

Scen och Film

Kung Lear på Dramaten blev en stor framgång för Lars Hansson och för Per Lindberg, som satt det gamla Shakespearedramat i scen, även för teatern som helhet. Sagostämningen, som lever starkt över *Kung Lear*, lika stark som det mänskliga intresset i huvudfiguren, hade fått vackra och storslagna uttryck. Skada bara, att de många scenväxlingarna hur snabbt de än gå, hugger sönder stämningen alltför ofta. Shake-

spare utan dekorationer som han spelades på sin egen tid, skulle mycket väl kunna tänkas även för oss. Lears mäktiga

IDUNS

telefonnummer

Norr 16 02

Norr 61 47

för prenumeration 1930

UPPRING

Norr 16 02 eller

Norr 61 47

och prenumerera på

IDUN 1930

Avgiften hämtas och Ni slipper allt besvär.

Läcker ost

Fyra förnämliga ostsorter utan like.

Kalasosten, den extra lagrade, förnämliga, storpipiga osten, full av saft och arom.

Elitosten, den kraftiga, ampra, utomordentligt fina restaurant- och herrosten med ädel vinsmak.

Reklamosten, den extra starka och fina osten i billigare prisläge.

Västergyllen Lunchost, den feta, men fullmogna läckerheten.

Här ovan en avbildning av etiketterna till de fyra förnämsta av de berömda Lejonostarna från C. Erikson, Vara, Aktiebolag i Vara. Har Ni smakat dem? Begär det eljest hos Eder handlande, men giv akt på, att Lejonmärket finnes å varje ost, annars är den icke äkta. Ni blir förtjust i Lejonosten!

HERBA Liköressenser

giva vid hembrygd med eller utan kokning av sockerlag ett resultat, som är fullt jämförligt med originallikörerna.

Pris 1 krona pr flaska.

Etabl.

1889

STOCKHOLMS ÆTHER
& ESSENCEFABRIK
Valling 14. Tel. 146 86, N. 83 26.

gestalt skulle gripa oss och vi skulle uppleva hans olycksöde intensivt genom skådespelarnas tolkning. Men det kan inte nekas till att den plastiskt uppbyggda scenen, de utsökta grupperingarna av mänskliga gestalter i olika höjdlägen, den snabba växlingen av olikfärgat ljus och hela den apparat som sättes i gång i modern regi, ger ett plus till njutningen av det underbara dramat.

Lars Hanssons Leargestalt dominerar, han är en "kung i varje tum", som han skall vara, men han är också en koloss på lerfötter. Lears nevrasteniska läggning för att använda ett modernt ord, som förklarar hans okloka svaghet mot dottrarna, betonar skådespelaren från första stunden. De ondskefulla dottrarna, de vackra häxorna, Goneril och Regan, hade två utmärkta representanter i Maria Schildknecht och Märta Ekström och den blida Cordelia blev genom Anna Lindahl sval, men dock levande. Torsten Wings hovnarr med det trogna hjärtat och Kåges Kent minns man som två fullödiga prestationer.

Det skulle bli för långt att här genomgå alla styckets gestalter. Vare det nog sagt, att Kung Lear-föreställningen trots några ojämnheter gav rik behållning.
Eth. K.

*

Om en god teaterkväll av publiken rubriceras som en helafton, så bör skolungdomspubliken kunna kalla terminens sista specialföreställning för en helmiddag. Enligt tradition var denna ett sång- och deklamationsprogram, det mesta fallande inom skolkursens något gråare ram. Här förgylldes den ramen upp och blev fölig och väcker, tavlan inom ramen likaså. Lektor Kruckenbergs något långlagda men intensiva deklamation inledde, efter honom sjöng Elias Schlstedt i Erik Berglunds illusoriska gestalt några av sina mest kända visor, så blåste Inga Tidblad in en god portion humor och mänsklighet i Topelius gamla välkända Vintergatan, hrr Wahlbom och Adolphson gjorde en utsökt liten Frödingsk kolarscen, hrr Thulstrup och Gustafson en något för ung och fräsch glintseen och fru Brunius tog publiken med den deklamatoriska värme hon som få är mäktig. Dans av paret Witzansky och en verkligt rolig misslyckad-musikantscen av Håkan Westergren — att läktarna höllo för de stampningarna var närmast ett under.
B. A.

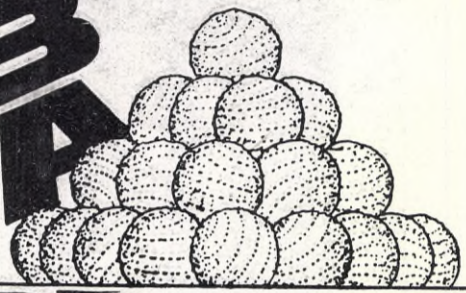
*

En jättelik skurk med små lömska ögon som har för avsikt att slå ihjäl en person men av diverse rörande moment drives att i stället klappa offret på huvudet och önska det en glad och ljus framtid — Georg Bancroft i "Det mörkaste New York" var inte min dröm om en riktig bov. För övrigt var typgalleriet som vanligt i denna filmtyp kusligt tillfredsstäl-

Ett ypperligt bordssmör

är Melba, som på grund av sina goda egenskaper: dryghet och prisbillighet i förening med läckaste smak och högsta kvalitet, blivit husmödrarnas favorit.

FABRIKS AB. VICTORIA
HÄLSINGBORG
H.K.H. KRONPRINSENS HOVLEVERANTÖR

HÅKAN WESTERGREN • ELISABETH FRISK
MARGIT MANSTAD

SÄG DET I TONER

I JUL OCH NYÅR PÅ TEATRARNAS

LÅT SVERGES POPULÄRASTE TIDNING BLI ER TIDNING UNDER 1930!

DAGENS NYHETER

lande och Sing-Singinteriörerna makabert hemtrevliga.

Miss Bio.

*

"En flygarbragd" hör till dessa verkligt trevliga småfilmer, som amerikanerna tack och lov sticka in mellan monumentalförfärligheterna. Två flygtokiga pojkar och deras öden, roligt tänkta och roligt spelade. Den ena pojken — bådans namn okända — söt och rörande och med det öppna leende som är något av det bästa den nya ungdomen äger, den andra ful och skojfrisk med verklig humor, huvudsakligen placerad i världens roligaste och längsta ben. Alltihop väl värt entréslanten.

Miss Bio.

*

Det måste gå hett och underligt till i den engelska societeten att döma av den av Miles Manders författade, regisserade och spelade filmen "Den förstfödde", som skildrar en hysterisk och otroligt egoistisk äkta mans rafflande äktenskap och bisarra äventyr. Ärade kolleger i dagspressen anse filmen vara ett konstnärligt mästerverk, ha vi sett, men vi funno intet annat än ett hackigt och ganska osmakligt manuskript, några tämligen slitna regiklichéer, en behaglig men stelt spelande lady, hennes inte särdeles intressant skildrade cyniske äkta man och en rad schablonfigurer, som vid behov tjänstgjorde i handlingen. Men vi fattade väl inte det fina i kråksången. Miss Bio.

När snön hindrade Gud att hitta vägen.

(Forts. fr sid. 1425.)

rum och kök. Där luktade gammalgetost, smorläder, unkna skinnkoltar och mycket annat onämnt, men där var så sabbatsheligt, så tyst som det brukade vara uppe på högfjället om sommaren då alla sovo och blommorna slutit sina blomsterögon och drömde somnarmdrömmar.

Lill-Vaino tyckte att det lyste liksom ett sken om prästen där han stod framför den frusna fönsterrutan. Kanske Gud fader stod bakom rutan och att det var hans solkrona som sken på prästen så han lyste som han gjorde? Han talade så vackert, det gick rakt

till hjärtat där det blev så underligt varmt. Lill-Vaino förstod inte alla orden eller meningen med vad som sades, men ändå grät hon, grät precis som de gamla. Till och med stugtaket grät i långa tårar som samlade sig på

golvet och rann i små bäckar ned i golvspringorna.

Då predikan var slut frågade prästen om det fanns några gamla och sjuka där i byn, för då skulle han gå till dem och tala. Det fanns det förstås, och därför var

det som alla gingo ut igen i snöstormen, och ända bort till gammalKatarinas lillstuga, som var den sämsta i hela byn.

Borta vid väggsängen låg den lama. Det fanns ingen stol i stugan, så prästen satte sig på säng-

kanten. Runt om fylldes rummet av andäktiga åhörare. Alla ville lyssna till ordet, alla ville se prästen då han talade

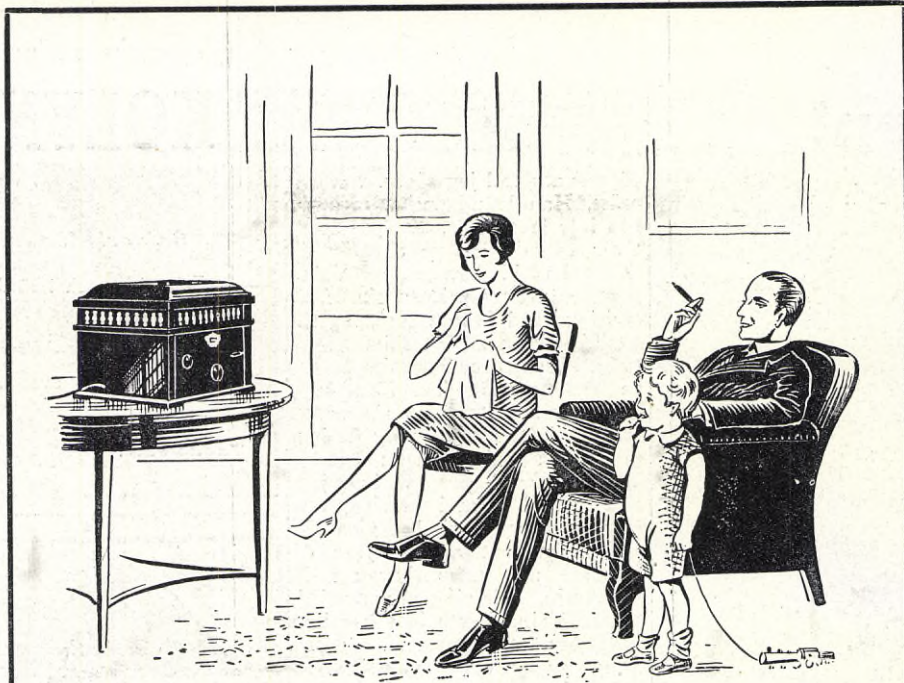
För lillVaino var det en besvikelse att prästen kunde röra sig precis som en annan vanlig människa, så egentligen var då lappPietar mer respektingivande med sitt stela orörliga huvud och högtidliga väsen än själva prästen.

Dörren kunde ej stängas för de många människornas skull, vilka trängdes ända ut i snödrivorna.

Som i vinande vrede vräkte stormen in i rummet förande med sig tjocka moln av snömassor. Det skallrade i den trasiga fönsterrutan, det pep då stormen rusade igenom skorstenen och föste ut skvar av aska och rök över rummet. Men människorna voro så andaktstysta.

Mor Katarina svarade på alla prästens frågor tydligt och klart. Det var som om hon vetat mera än själva prästen av Gudordet fast han satt där med prästkrage och långt prästsläp, och han såg så ödmjuk ut, som han tyckt sig ovärdig att förhöra den gamla som låg sjuk, men så lysande glad var han i blicken

LillVaino tyckte han såg ut som om han fått en rar present vilken han länge längtat efter. Nu skulle väl Gudfader komma snart? Kanske var det han som knuffade sig in där borta vid dörren, bände sig fram ibland alla människorna och som inte väjde för något? LillVaino kikade fram under armarna på dem som stodo framför henne. Hjärtat nästan slutade att slå. Det var inte Gudfader utan farmor som trängde sig fram! Farmor som också ville få den heliga nattvarden och som intet såg utan gick efter ljudet av rösterna! Men nu måste Gudfader komma! Farmor som var god vän med Gudfader och farmor som rest ända hit bara för att få smaka hans lekamen! Inte kunde Gudfader svika farmor! Prästen började att göra frågor till gammelfarmor, det var så många underliga ord, gammelVaino visste rakt inte vad hon skulle säga, därför blev svaren uan innebörd. Prästen började med att se orolig ut. Kanske väntade han också på att Gudfader skulle komma. Han tittade som i oro på alla människorna, vilka stodo i andlös tystnad och lyssnade. Kanske att prästen ville se om Gudfader stod gömd bakom dörren. Visst måste prästen väl förstå att farmor kände Gudfader bättre än alla andra människor gjorde. Men prästen blev mer och mer ledsen, det såg lillVaino alldeles tydligt. Det blev alldeles tyst i rummet en lång stund. LillVaino hörde hur hennes hjärta slog alldeles uppe i

Radiosäsongen

är i full gång. Den, som önskar verklig nytta av radion, använder blott marknadens bästa apparater. Vi sälja endast radioapparater och delar, som vi fullt kunna rekommendera, och demonstrera med nöje för Eder höstens nyheter av de välkända apparatfabrikaten AGA, Baltic, Stern & Stern och Telefunken.

Vår nya radiokatalog, den 8:de i ordningen, har nu utkommit.

Beakta fördelen av att hos oss kunna utvälja det av dessa märken, som mest tilltalar Eder.

ASEA

Klarabergsgatan 21, Beridarebangatan 23 A - Stockholm
Göteborg, Malmö, Norrköping, Jönköping,
Sundsvall, Umeå, Luleå, Östersund.

Välvärdade händer med NIVEA-CREME trots husligt arbete.

Genom hushållsarbete bli Edra händer fula av vilket Ni besväras i sällskapslivet. Skydda därför Eder hud mot hushållsbestyrens skadliga inverkan. NIVEA-CREMENS helande förmåga är enastående. Trots arbetet i hushållet blir huden åter mjuk och smidig och får ett välvärdat utseende.

Nivea-Creme i askar à kr. 0,50, 1,20 och 2,—.
Nivea-Creme i tuber à kr. 0,90 och 1,50.

NIVEA-CREME tränger in och efterlämnar ingen glans!
Generalagentur för Sverige: A. SANDSTRÖM & CO., GÖTEBORG

Bort med skurgolven!

De äro arbetsamma och ohygieniska

Tag

bostaden blir hygienisk, golven lätta att hålla rena.

KONUNG ALFONSO

satt kungligt i **GEMLA-STOLEN**

när han på Barcelona-utställningen skrev sitt namn i Cyllene boken.

Ni sitter också kungligt i **Gemlas stolar.**

Begär katalog från **GEMLA FABRIKERS A/B DIÖ.**

kontroll

av göteborgs-postens tryckning och expedition erbjudes varje annonsör — genomsnittsupplaga; vanliga dagar 33000, lördagar 43000 ex. — notarius publicus-intyg utfärdas varje kvartal

öronen. Då ljud gammelfarmors röst ut i den stora tystnaden. Jag vet inte hur det är, sade hon, för jag känner att du präst inte förstår mig. Hemma i kåtan kan jag tala vid Gud hur länge jag vill, och jag vet och känner att han förstår allt vad jag säger. Ser Du präst, Han kan lappska, men du kan inte lappska... Ett par stora tårar rullade långsamt utför de skrupna kinderna. Lill'Vaino som fruktat att prästen skulle bli ond över vad farmor sagt, såg till sin förundran att ett skimmer av lycka liksom drev bort det sorgsna oroliga som han förut haft över sitt ansikte. Och rösten lät som en jublande jokning då han sade: Kan Gud förstå du då talar lappska med honom så kan jag, som bara är en av hans ringa tjänare, med trygg visshet giva dig den heliga nattvarden. Just då försökte alla människor att få komma in. Alla ville få vara med, och lill'Vaino visste inte hur hon hade kunnat komma ut ur den tränga stugan där alla nu lågo på knä och sjöngo en psalm. Hon visste att Gudfader ännu inte var kommen, men stod hon kvar därute skulle hon se då han kom. Det var fullt av andra lappar och svenskt folk som inte heller fingrum där inne, kanske de också väntade på Gudfader. Lill'Vaino vågade ej fråga, hon stod aldeles tyst och blickade blinkande upp i rymden med sina små sneda bruna ögon, men gång på gång måste hon böja sig ned, ty snön yrde som en virvlande häxdans runt om. Lill'Vaino kunde inte se så långt bort som till närmaste stuga, nej inte en gång till stugknuten bredvid där hon stod. Hon började plötsligt att gråta våldsamt, men tyst så ingen märkte det. Lill'Vaino förstod tydligt och klart att hon ej skulle få se Gudfader, ty Gudfader kunde ju omöjligt hitta till dem, snön hindrade honom att se vägen ifrån himmelen och ingen hade tänkt på att gå honom till mötes, ingen kunde ju veta varifrån han skulle komma.

BOKNYTT
Albert Viksten: *Timmer*. Albert Bonniers förlag. Med denna utmärkta roman intar Albert Viksten en rangplats bland våra främsta författare. Boken innehåller icke endast en grundlig kämedom om Norrland och skogsarbetarnas och flottarnas liv, utan den förklarar också poetisk fantasi med intellektuell rörlighet. Det är något av de mäktiga granskogarnas sus i författarens skildring, visioner av brusande vattenfall och strömmande älvar, förtätade till den landskapsbild som utgör handlingens ram.

Sedan Dan Andersson tystnade för alltid, ha vi icke haft någon, som med så mycken personlighet och fantasirikedom skildrat skogarnas och markernas liv. Men det är icke blott som naturdyrkare och kännare av fåglars och djurs tillvaro Albert Viksten har sin betydelse. Han ger oss en inblick i skogsarbetarnas strävsamma arbete och i flottningsslags riskfyllda tillvaro. Han vet vad han skriver om, och han skildrar kamratlivets fröjder och avigsidor, de sorglösa dagarna, nätternas knivskarpa frost och den kvalmig instängda luften i flottningstugorna. Han har öra för alla skiftningar i dessa skogskarlars väsen, deras grovkorniga humor, deras hastigt uppblossande vrede, och deras kamratskap och trofasthet när det gäller. Det finns både gripande och monumentala sidor i Albert Vikstens bok, och grundad på erfarenheten som den må-

Vetenskapsmän och förbrukare hava fastslagit:

KOLYNOS tandcream

kan ej överträffas.

Bakteriedödande - Renande - Välsmakande.

Fränksiljes och insändes till A.-B. AMANTI, Stockholm 1.

Var god sända Namn:
mig en gratistub Bostad:
av Kolynos Postadress: Idun
Tandcream.

Elektr. Belysningsarmatur
Belysningsglas
Hushållsglas
Prydnadsglas

BÖHLMARKS

Huvudkontor:
STOCKHOLM SÖ.
Utställningslokaler:
Högbergsgatan 19-25 - Norrmalmstorg 4

Varje familjeförsörjare

bör bereda sina efterlevande pension från
ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN I SVERIGE

Grundad 1784.
Vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt under insättarens livstid å den blivande pensionen. Denna tillväxt uppgår för närvarande till 7,5 % å det betingade pensionsbeloppet. En betingad pension å t. ex. 1.000 kronor tillväxer således f. n. med 75 kr. om året. Prospekt portofritt på begäran.
STORKYRKOBRINKEN 11. STOCKHOLM.
Tel. 60 00. Tel. N. 10 00.

Nerikes Allehanda

är Örebro stads och läns äldsta, förnämsta och mest kända tidning. Den har ett rikhaltigt innehåll och meddelar snabbt sina läsare allt, som händer i Sverige och utlandet. Talrika illustrationer till dagskrönikan.

Spridd i vida kretsar, är Nerikes Allehanda ett utmärkt och mycket anlitat annonsorgan.

Nerkingar, Örebroare eller Örebro-länningar, som vistas å andra orter, böra ej underlåta att bibehålla kontakten med sin hemtrakt och detta sker bäst genom att prenumerera på

Nerikes Allehanda

(Örebro läns Tidning)

för år 1930

Prenumerationspris: Helår 14:—, Halvår 8:—
Kvartal 4:25, Månad 1:75

Rekvirera

Lucks

"REKLAM-ASK"

med fin
Choklad & Konfekt
våg. 1/2 kg.
endast Kr. 2.— st.

Expedieras till landsorten
mot postförskott.

PERCY F. LUCK & Co.
STOCKHOLM.

AESKULAPLAMPAN

Hjälpnadsväckande resultat mot de flesta sjukdomar!

Varning! Den äkta lampen är stämplad enl. vidstående (Lagl. Skydd! Kgl. Patent & Reg. Verket.) Endast **då** är den äkta.

Godtag ej något annat som Ni får ångra!

Finnes ej den äkta med vidstående stämplarna, så tillskriv

AESKULAPLAMPAN. MALMÖ. TEL. 7508.

Plågas Ni av Huvudvärk och Reumatiska Smärtor?

Då bör Ni ej experimentera med tvivelaktiga medel utan med ens tillgripa de beprövade och av så många läkare vitsordade TOGAL-tabletterna. Dessa ställa ej blott omedelbart de olidligaste smärtor utan äro dessutom ofarliga för hjärta och mage. De utskilja dessutom starkt den skadliga urinsyran — roten till de flesta smärtor — ur kroppen, den enda väg som för till verkligt varaktig hjälp mot det onda.

TOGAL-tabletterna finnas, utan recept, å alla apotek till Kr. 2: 40 och 0: 90. Se till att Ni får äkta Togal och ej efterrapningar!

M. ZADIGs

Divi Hud-Crème.

Den crème som huden trövar. Skönhetsbevarande.

M. ZADIG, Malmö.

H. M. Konungens Hovlev. Nederlag i Stockholm: Brunkebergsg. 4. i Göteborg: Chalmersgat. 20.

Z-limpor

Till Julen ju alla hör's ropa:

"Vi skinka med dopp vilja ha"

Det passar oss just allihopa,

Blott **Z-limpor** ä' bra.

De giva den riktiga trösten,

De lugna och smaka så bra.

Vi sjunga med klaraste rösten:

"**Z-limpor** vi just vilja ha."

C. A. CARLZONS BAGERI A.-B.

Z-BAGERIET
DÖBELNSGATAN 65, STOCKHOLM
Tel. 853 03. Norr 114 13.

ARMATUR
från
ASEA

Armaturställen, Klarabergsgatan 21

De vitaminbildande livgivande, ultravioletta strålarna alstras endast av kvartslampan. Allmänheten uppmanas, att icke förblanda kvartslampan med de elektriska apparater, som i försåtligt avfattade och vikeledande annonser jämföras med kvartslampan, ehuru de ej utsända ultravioletta strålar utan endast röda och ultraröda strålar, d. v. s. värme. De ultravioletta strålarnas verkningar kunna ej uppnås med värmestrålar.

Det finnes ingen ersättning för kvartslampan. Rådfråga Eder läkare.

Kvartslampan Künstliche Höhensonne — "Original Hanau" — säljes i elektromedicinska och större elektriska affärer.

Begär upplysningsbroschyr Nr. 18E, som sändes porto- och kostnadsfritt från

BERGMAN & BEVING, Stockholm 7

J. Grantz

ste vara, är den därjämte ett värdefullt dokument om livet i de norrländska skogarna.

Elin Bohlin: *Blenda*. Bonniers förlag. Elin Bohlin är ingen märklig författarinna, men det finns en viss vederhäftighet i vad hon skriver samt förmågan att klargöra ett människooede. Den lilla trädgårdsmästar-dottern Blenda har en medfödd naturlig stolthet som kommer henne att hålla de högfärdiga herrgårdspojkarna stängna. Det är gry i henne, och man förvänar sig icke över att hon arbetar sig upp till postexpeditör. Sin ungdoms svärmeri har hon skrinlagt när prästsonen Martin reser till Paris, men hon är ännu ung, och livet väntar på henne. Att det blir charmören bland posttjänstemännen som till slut blir den utvalde, är endast en tillfällighet, och han sviker henne också i det ögonblick hon behöver honom bäst. Men, och här kommer bokens tyngdpunkt, Elin Bohlin låter inte sin lilla postexpeditör ge tappt, hon har varit beredd på att ta konsekvenserna av sitt handlingssätt, och man hysar ingen tvekan om att hon skall föra både sig själv och sitt ofödda barn i hamn.

Hildur Dixelius: *Ragnar och Lola*. Albert Bonniers förlag. Hildur Dixelius äger förmågan att i sina romaner anslå en naturlig samtalston, vilket gör att man får en ganska levande bild av de personer hon skildrar. Författarinna är emellertid mest till sin fördel när hon rör sig med knappa medel, vilket man erinrar sig från hennes tidigare böcker, och även inledningskapitlet till "Ragnar och Lola" ger en poetisk stämningssbild som fånglar. Det är synd när författarinna låter handlingen mynna ut i allt för mycket prat och detaljrikedom, ty då löper hon fara att bli banal. Det är i de korta, träffsäkra skildringarna hon har sin styrka.

Psykoanalysen har för Hildur Dixelius sitt stora intresse, och det som blir avgörande för personligheterna är intryck från barndomen, vilka för den vuxne blir hämningar, tills individen själv lyckats klara upp det psykologiska förloppet. Hos modern har ett brutalt straff för det som aldrig var någon synd resulterat i en känsla av ständig botfärdighet, och hos dottern har den i barndomen åsamkade rädslan för män framtingat en trotsig självsäkerhet. Detta orsakar romanens stora konflikt. Med en stramare komposition skulle Hildur Dixelius bok gjort ett starkare intryck.

Nanny Johansson: *Kärnfolk och stackare*. J. A. Lindblads förlag. Om dessa noveller är varken ont eller gott att säga. De äro ganska obetydliga, och äga varken i stil eller innehåll något som fastnar i läsarens minne. Det är en besked-

lig krikskrivning, men ingenting mer. Berättelsen om den järnhårde fadern som hellre låter sina söner gå från gård och grund än han tubbar på sin egen viljas lag, är ett gammalt tema, och för att fröken Granlunds giftermåls-

historia skulle intressera, måste den ha skrivits med en betydligt bredare och mera mustig humor. De flesta berättelserna äga slätstrukenhetens märke.

Gurli Hertzman-Ericson.

Nya Dagligt Allehanda

behöver icke slå på reklamtrumman för sig själv.

Hundratals framstående svenskar, vänner och motståndare, ha givit offentlighet å sin höga uppskattning av Allehandas överlägsna och kraftigt opinionsbildande journalistik.

Enastående i svenska pressen äro

Nya Dagligt Allehandas spetsartiklar,

de i hela landet lästa och för sin muntert satiriska ton uppskattade artiklarna å första sidans första spalt. Varje artikel illustrerad med en karikatyr för dagen.

Bland Allehandas övriga specialiteter märkas:

Doktor Knut Hagbergs, den främste svenske essayistens, ypperliga framställningar av märkesmän i politik och litteratur.

Friherrinnan Annie Åkerhielms artiklar för Sveriges kvinnor.

Ekonomiska och näringspolitiska artiklar av professor **Fritz Brock** m. fl. specialister.

Doktor Ivar Ömans statsvetenskapliga och historiska artiklar och essayer. Insiktsfulla och spirituella utrikespolitiska krönikor av redaktör **Nicolai Blaedel** m. fl.

Varje dags nyheter komma snabbast i **Nya Dagligt Allehanda**.

Nya Dagligt Allehandas Söndagsbilaga

står på hög intellektuell och litterär nivå; bilagan redigeras av **Fil. lic. Carl Björkman**.

Prenumerationspris:

För helt år kr. 36:—, halvt år kr. 20:—, kvartal kr. 10:—, månad kr. 3:50.

Prenumerera på och annonsera i

den i redaktionellt och ekonomiskt hänseende oberoende

Nya Dagligt Allehanda

Ungdomlig skönhet —
Eder belöning.

Sagan som blev sann.

Det var en vacker prins, som ville göra människorna någonting gott. Han beslöt sig då att ge dem ett verkligt medel, som skulle göra deras hy varaktigt skön.

Han tog till hjälp en skicklig vetenskapsman, och tillsammans gjorde de en tvål. De gjorde den av naturens förnämsta skönhetsmedel: björksaft och växtoljor och balsamiska ämnen. Och så förhöjde de tvålens behag med en frisk rosdoft.

Överallt började man nu tvätta sig med denna underbara skönhetsvål, och alla finga en så frisk och vacker hy. Prinsen hade bestämt ett så lågt pris, att alla skulle kunna köpa tvålen. Först såldes den i Norden, och människorna tyckte så mycket om den, att den snart spred sig runt i världen.

Brev inströmmade nu från alla håll, och man tackade prinsen. Hans valspråk "Ungdomlig skönhet — Eder belöning" hade blivit en verklighet, och människorna voro lyckliga, och Prins av Parma var glad över deras lycka. Hans Björkväl var, vad världen längtat efter: ett verkligt skönhetsmedel.

FRÅGOR och SVAR!

Barnavård.

Fråga: Vill Idun vara snäll och upplysa mig var jag skall på kortaste tid och billigaste sätt bli utbildad till barnsköterska.

Lantbo i Skåne.

Svar: Eftersom ni är bosatt i Skåne, torde ni vara mest betjänt av att ej resa långt, och då har ni Flensburgska vårdanstalten för späda barn i Malmö, där kurser givas för barnsköterskor. Utbildningstid 1 år. Kursavgift 150 kr. Fri bostad, kost och tvätt samt det sista halvåret 15 kr. i månaden.

Så är det Vita Korsets barnavårds- och sköterskeskola, Älmhult. Ungefär samma utbildningstid.

Föreningen Barnavärns Barnhem, Göteborg, med 6 månaders kurs.

I Stockholm är det barnavårdskurser, som endast ta 4 månader, såsom Sällskapet Barnavård, Stadshagen, Stockholm, och Spädbarnshemmet Eurenii-minne, Skånegatan 118, Stockholm.

Ni kan ju alltid skriva till flera anstalter och höra er för om de närmare villkoren samt om ledig plats finnes.

Diverse frågor.

Fråga: 1) Under tecknad vore tacksam att genom Idun få veta

RID- STÖVLAR

Dam o. Herr
i lack samt
svart och brun
boxkalv.

P. A. STRÖM & Co
Humlegårdsg. 10
STOCKHOLM

Förnämsta
inköpsställe för
moderna Dam-
o. Herrskodon.

Värdefull och rolig julkapp för unga flickor

Ungdomstidningen Våra Flickor

1: 25 pr år.

Presentkort och pren. å K. F. U. K:s
exp. Birger Jarlsg. 65 A, Stockholm.

vilken lornjett som är mest praktisk och mest modern, en med långt skaft eller med kort, att bäras i lång kedja eller armbandskedja.

2) Är det någon skillnad på modern och mondän? Ser det senaste uttrycket så ofta i tidningar, och undrar vari skillnaden består.

3) Var få man köpa Almanach de Gotha? Pris?

4) Vad betyder Campo Santo, såg uttrycket i en bok.

5) Finnes det i Göteborg något

pensionat för damer, motsvarande Vaksamhet i Stockholm?

Aldre landsortsfru.

Svar: 1) En lornjett med kort skaft är mest praktisk, om den skall hänga vid en kedja. De moderna lornjettarna äro helt prydliga och öppnas genom att trycka på en fjäder.

2) Modern betyder nymodig, nutida och har avseende såväl på klädedräkten som på idéer och åsikter m. m. Mondän betyder egentligen världsligt sinnad; en världsmänniska, en person, som visar sig överallt i det finare nöjeslivet och de elegantare sällskapskretsarna säges vara mondän. En mondän person är alltid modern, men en modern person behöver inte nödvändigt vara mondän.

3) Almanach de Gotha för 1929 kostar 28 kr. Finnes i bokhandeln.

4) Campo Santo = heligt område. I Italien kallas kyrkogårdar (begravningsplatser) med detta namn.

5) Nej. Föreningen Vaksamhets hem är nedlagt såväl i Stockholm som Göteborg.

SVENSKA TRYCKERI- AKTIEBOLAGET

STOCKHOLM

Huvudaffären: Klarabergsgatan 54

Tel.: Norr 32955

Filialen: Riddaregatan 17

Telefoner: 72565. N. 6 47

Utför alla slags

Bok-, Tidnings-, Illustrations- och Accidenstryck

NY MAT

Italiensk kokbok

Così si mangia
in Italia

(Så äter man i Italien)

av

Silvia Tomba

Kart. 4:—

"Förturpås succès."

St. Dagbl.

Wahlström & Widstrand

Silver skall ej skuras

såsom koppar och messing. Använd specialmedlet DESCO SILVERPUTS, som ej repar eller sliter Edert silver. DESCO förlänar åt silvret dess naturliga glans, löser kemiskt smuts och anlöpnig. D. SVANBERG Falugatan 11, Stockholm. Försäljes av Juvelerare och Färghandlare. I parti från D. Svanberg & Co., Stockholm.

VIKING-UR

Det billigaste av de bästa uren. Herrsilverur från 40 kronor och högre. Enkelboett 14 karat 120 kronor. Dubbelboett 14 karat 160 kr. och högre. Armbandsur olika prislägen. Hos Urmakare.

Närkingar,

Västmanlänningar!

Allt av vikt som händer och sker i Eder hembygd — Närke och Västmanland — får Ni reda på, om Ni läser

Örebro Dagblad

den bäst underrättade, den snabbaste och tillförlitligaste

nyhetstidningen
i Örebro län

Utkommer varje helgfri dag. Flersidigt format. Rikt illustrerad.

Prenumerera
för år 1930!

Pris 14 kr., postarvodet inberäknat.

Riks- annonsörer!

Vid val av annonsorgan i Örebro län bör Ni välja den tidning, som läses av en

stor och köpstark publik.

Örebro Dagblad

har en jämn spridning runt om i länet och är följaktligen en verklig

länstidning.

Den är alltså ett

effektivt
annonsorgan.

Införda offert, som lämnas omgående.

En kärkommen julkapp

är alltid

IDUNS KOKBOK

av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

Lika nyttig som välkommen.

PRIS 6 KR.

Rekvirera genast från närmaste bokhandel eller direkt från

Mot postförskott.
Portofritt.

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM

Något nytt, något gott, något bättre

det är Vitana – margarinet med den goda smörsmaken och den fylliga smörkonsistensen. Vitana kostar 90 öre pr paket.

VITANA

DET NYA VITAMINRIKA MARGARINET

Säljes endast i de
privata affärerna.

Margarinfabrikernas
Försäljnings A.-B.